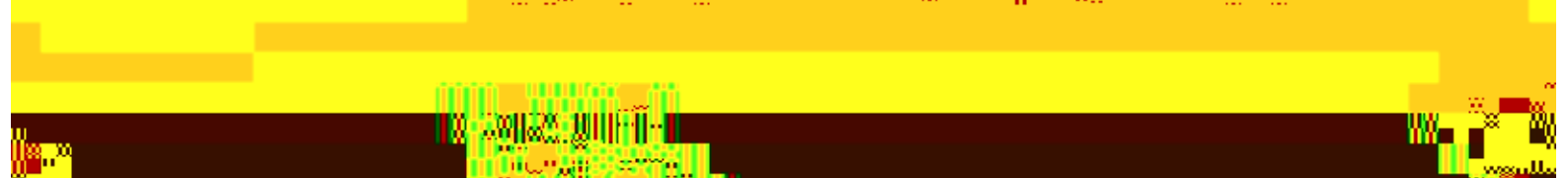
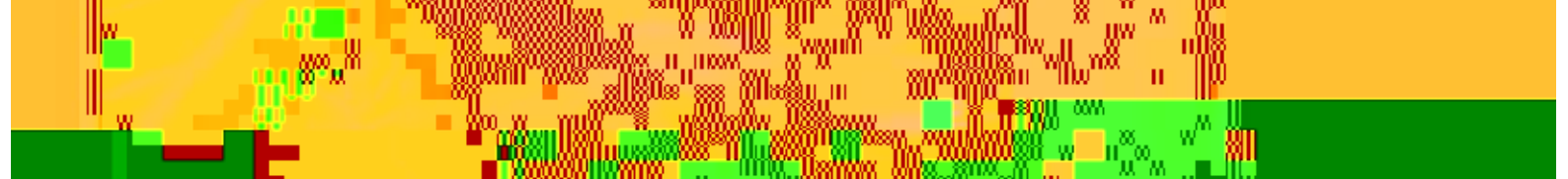
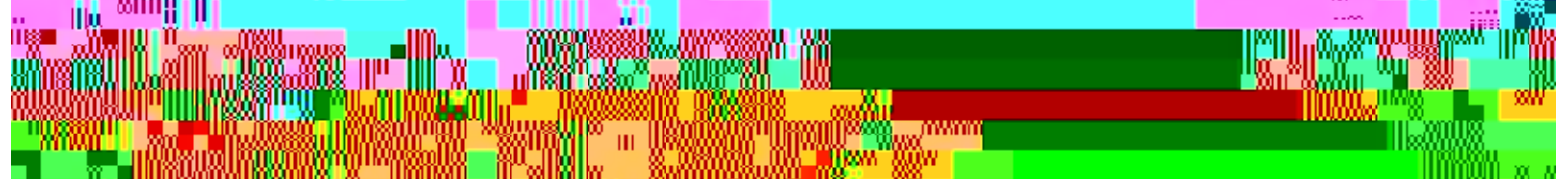

დაცული ტერიტორიების

dacul i t e r i t o r i e b i s
m e n e j m e n t i s g e g m i s S e m u S a v e b a
s a x e l m Z R v a n e l o p r i n c i p e b i

IUCN - bunebis dacvis saer TaSor iso kavSiri

IUCN - bunebis dacvis saer TaSor iso kavSiri daf uZnebul ia 1948 wel s da war moadgens unikal ur partniorul qsel s - igi aer Tianebis saxel mwif oebis, samTavr obo uweyebis da ar asamTavr obo organizaciebis far To speqt r.s. sul kavSiri Si gaer Tianebul ia 1000-ze met i wevri 140-ze met i qveyi dan.

rogorc organizacia, IUCN cdil obs msoflios masStabiT waaxal isos da mxari dauWir os sazogadoebis da gavl ena moaxdinos polit i kur procesebze raTa Senar Cundes bunebis maval ferovneba da bunebrivi resursebiT nebismieri sargebl oba ganxorciel des Tanasworobisa da ekol ogiuri mdgradobis safuZvel ze. IUCN-is samdivno (gl andi, Sveicaria) kordinirebas uwevs programebs da msaxureba wevrebis - war moadgens ra maT Sexedul ebis msoflio ar enaze da uzrunvel yofs maT strat egiebiT, momsaxurebiT, samecniero codniT da teqniki mxardaWer iT.

10,000-ze met i eqsperti gaer Tianebul ia IUCN-is eqvs komisiaSi, romlebic muSaoben saxebobis da biomaval ferovnebis konser vaciaze da habit at ebisa da bunebrivi resursebis menej ment ze. IUCN maval qveyanas exmareba konser vaciis erovnul i strat egiebis SemuSavebasa da ganxorciel ebaSi da axdens dagrovil i codnis gamoyenebis demonstr irebas savel e proeqtebis meSveobiT. kavSiris mier war moebul i saqmianobebi mzar di decent ral izaciiT xasiaTdeba da inergeba regionul i da erovnul i ofisebis qsel is meSveobiT, romelic mudmi vad far Tovdeba da umet eswil ad bazirebul ia ganvi Tar ebad qveynebsi. 2006 wel s Seiqmna samxreT kavkasiis programul i ofisi, romelic uzrunvel yofs IUCN-is miznebis da amocanebis ganxorciel ebas saqar Tvel oSi, somxetsa da azer baij anSi.

IUCN eyrdnoba Tavisi wevrebis, qsel ebis da partniorebis siZl ieres, raTa maT gazar don sakuTari SesaZl ebl obebi da mxari dauWir on bunebrivi resursebis adgil obriv, erovnul i da global ur doneze dacvis msoflio al ianss.

kar difi si universiteti

kar difi si universiteti s urbanul i da regional uri dagegmvis depart amenti aqt i ur ad monawileobs dacul i terit oriebis dagegmvisa da menej ment is saxel mZRvanel o principebis amniSvnel ovani seriis SemuSavebaSi. depart amenti, misi gar emosdacviTi dagegmvisa da kvlebebis jgufis saxiT, aqt i ur adaa dakavebul i dacul i terit oriebis Seswavl iT; at arebs dagegmvisa da gar emosdacviTi polit ikis special ur kursebs; da misi egidit funqcionirebs skol a, romelic xel suwyobs mecnier ebs awar moon kvlebebi fil osofiis doqtor is xar isxis mosapovebl ad da air cion karier is ganvi Tar ebis sxva far To SesaZl ebl obebi. Tuki daint eresdiT dgsur T miRoT damatebiTi informacia depart amenti saqmianobebis, misi samecniero SesaZl ebl obebis da saswavo kursebis Sesaxeb, gTxovT, mogvwer oT qvemoT miTitebul misamar Tze.

Professor Terry Marsden BAHon., PhD, MRTPI
Head of Department
Department of City and Regional Planning
Cardiff University
Glamorgan Building
King Edward VIIth Avenue
Cardiff, CF10 3WA, Wales, UK

Tel.: + 44 2920 874022
Fax: + 44 2920 874845
E-mail: MarsdenTK@cf.ac.uk
Web-site: www.cf.ac.uk

dacul i t e r i t o r i e b i s m e n e j m e n t i s g e g m i s S e m u S a v e b a

saxel mZRvanel o p r i n c i p e b i

l i t o m a s d a j u l i m i d l t o n

s e r i i s r e d a q t o r i - a d r i a n f i l i p s

dacul i t e r i t o r i e b i s m s o f l i o k o m i s i a (WCPA)

dacul i t e r i t o r i e b i s s a x e l m Z R v a n e l o p r i n c i p e b i s s e r i a, N o. 10

IUCN - b u n e b i s d a c v i s s a e r T a S o r i s o k a v S i r i

q a r T u l i g a m o c e m a - 2008

ამუნიციპალიტეტის გეოგრაფიული საზღვრები და მასალის უზრუნველყოფის IUCN-ის, კარდიფის უნივერსიტეტის ან მსოფლიო ბანკისა და გარემოს გლობალური ფონდის მოსაზრებას რომელიმე ვეინის, ტერიტორიის ან ადგილის იურიდიული სტატუსის, ან მისი ხელმძღვანელია, ან საზღვრების შესახებ. ამას გარდა, ამ გამოცემის უზრუნველყოფის და შესაძლებელია იქნება იქნება IUCN, კარდიფის უნივერსიტეტის ან მსოფლიო ბანკისა და გარემოს გლობალური ფონდის.

უნიციპალიტეტის და გამოცემა შესაძლებელია იქნება IUCN-ის, კარდიფის უნივერსიტეტის და მსოფლიო ბანკისა და გარემოს გლობალური ფონდის (WB/GEF) ფინანსური მხარდაჭერით.

გამომცემელი: IUCN გლანდი, შვეიცარია, და კემბრიჯი, დიდბრიტანეთი.

ინგლისური გამოცემა: © 2003. IUCN ბუნების დაცვის საერთაშორისო კავშირი.

კართული გამოცემა: © 2008. IUCN სამხრეთკავკასიის პროგრამის ოფისი.

კართული გამოცემის რედაქტორი: რამაზ გოხელაშვილი

ტარგმანი: რამაზ გოხელაშვილი, მამუკა გვილაშვილი, ეკა იმედაზე

ციტირება: ლიტონას, ჯულიმიდლიტონ. 2008. დაცვითერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის შემუშავება - სახელმძღვანელო პრინციპები. IUCN სამხრეთკავკასიის პროგრამის ოფისი.

ISBN: 978-99940-983-8-5

ილუსტრაციები: IUCN

ფოტოები: თობიას გარსტეკი, ეკა კაკაბაძე, ამირან კოდიაშვილი, რამაზ გოხელაშვილი

დაკაბადონება და ბეჭდვა: Sps "ბუნების პრინტი"

IUCN სამხრეთკავკასიის პროგრამის ოფისი

ვაჟა-ფშაველას გამზირი 41, ვისარტული
თბილისი 0077, საქართველო

ტელ.: (995 32) 47 30 70, 47 30 71

ფაქსი: (995 32) 39 57 05

ელ-ფოსტა: caucasus@iucn.org

ვებ-გვერდი: www.iucn.org/caucasus

Si naar si

wi nasi t yvaoba	vii
madl obebi	viii
avt or ebi s Sesaxeb	ix
1. Sesaval i	1
2. ganmar t ebebi da saf uZvl ebi	3
2.1 dacul i t er i t or i ebi	3
2.2 menej ment is dagegnva	4
2.3 biuj et i	6
2.4 dr ois moTxovnebi	6
2.5 mi znebz e or i ent ebul i mar Tva	6
2.6 menej ment is gegma	6
2.7 menej ment is gegmasTan dakavSi r ebul i sxva gegmebi	7
2.8 r isTvis gvWir deba gegma?	9
2.9 samar Tl ebr ivi, mar egul i r ebel i da sxva moTxovnebi	9
2.10 menej ment is dagegnvis sar gebel i	10
2.11 er ovnul i da regional ur i pol it i kis mi mar Tul ebi s da kor por at i ul i st r at egiebi s daner gva	12
3. Zi r i Tadi moTxovnebi	14
3.1 Sesaval i – r a muSaobs?	14
3.2 gegmi s monzadebi s pr ocesi	14
3.3 menej ment is geni s pr ezent acia, st il i da Si naar si	16
3.4 gegmi s moqm ede bi s kont eqst i	18
3.5 r esur sebi, m zady of na da SesaZl ebl obebi	19
3.6 dagegnvis da ganxor ciel ebi s pr obl emebi	21
3.7 dagegnvis Semokl ebul i f or mebi	22
4. menej ment i s dagegnvi s pr ocesi	23
4.1 pr ocesi s zogadi daxasiaTeba	23
4.2 menej ment i s gegmi s monzadeba	25
et api 1. dagegnvis wi na per i odi	25
et api 2. monacemebi s Segr oveba, f onur i kvl evebi	26
et api 3. inf or maci i s Sef aseba	32
et api 4. suTj 1623 -1.4817 Tl et api 4.)Tj 9o62317 Tl et apTxoveo2 e1 Tf -4.1623 -1.41.4 Tk(26)	

et api 9.

wi nasi t yvaoba

menej ment is gegmis SemuSaveba mmiSvnel ovan et aps war moadgens dacul i teritoriebis ef eqt uri mar TvisTvis. es gansakuTr ebiT mmiSvnel ovania 21-e saukuneSi, r odesac Cven koml eqsuri sirTul eebis gadaWra gviwevs Cvens er ovnul parkebsa Tu nakrZal ebSi. dacul i teritoriebis saagent oebi da dagegmvis praqtikosebi xSirad bol omde ver acnobiereben menej ment is dagegmvis yvel a etapis mmiSvnel obas da ar icnoben Tanamedrove saukeTeso praqtikas. amit omacaa mmiSvnel ovani amsaxel mZRvanel o principebis gamocema, romel ic monzadebul iqna ori met ad gamocdil i dagegmavis mier.

menej ment is gegmis SemuSavebas Cveul ebrivaxorciel ebda dagegmvis eqsper t Taj gufi, romel Tac dankveTebi aval ebdnen saTanado informaciis Segr ovebas, gaanal izebas da profesional uri gamocdil ebis safuZvel ze saukeTeso SesaZl o gegmis SemuSavebas. zogierTi dagegmavi muSaobisas arcki swevia dagegmvis obieqt s. dRes, r odesac Cven SevdivarT dagegmvis iseTgar emoSi, romel ic mzar di sirTul eebiT xasiaTdeba, sadac gazrdil ia turizmis da dacul i teritории resursebiT sargebl obis done, msgavsi praqtikis gagrZel eba SeuZl ebel ia. dacul i teritории dagegmvis kritikul faqtors dainteresebul mxareebTan maqsimal urad SesaZl ofarTo konsul taciebi da iseTi miznebis ganviTareba war moadgens, romel Tac daeTanxmeba da Seasrul ebs yvel a, visac gaaCnia teritорииT sargebl obis da misi gadarCenis interesi. amdenad, kon-

maḍl obebi

IUCN - bunebis dacvis saerTaSoriso kavSiri, kardifis universiteti da avtorebi daval ebul ni arian qal batoni qeTi makkinonis da msolfio bankis / garemos gl obal uri fondis winaSe mxar daWerisaTvis, roml is gareSe winamdebar e saxel mZRvanel o principebi ver gamoicemoda.

avtorebs surT, agreTve, maḍl ierebiT moixsenion mraval i eqsperti da organizacia, romel Tamieraas Sesrul ebul i mraval icitirebul inaSromi. maT wli i Seitanes dacul i teritoriebis menejmentis dagegmvis dargis ganviTarebis procesSi, roml is Semdgommc del obas war madgens winamdebar e dokumenti. l it - erat uris vr cel i CamonaTval i adasturebs am Setanil i wli is siRr mesa da sidides, romel sac Tavis mxriv eyr dnoba winamdebar e publ ikacia.

maḍl ierebiT aRvniSnavT, agreTve, maT wli s, vinc ganxil a teqst is proeqt i da mogvawoda sasar gebl o winadadebebi.

avt or ebi s Sesaxeb

I l i t o m a s IUCN-is dacul i t e r i t o r i e b i s m s o f l i o k o m i s i i s T a v n j d o m a r i s o r i m o a d g i l i d a n e r T - e r T i a . m a s t e q n o l o g i i s b a k a l a v r i s d a b i z n e s i s a d m i n i s t r i r e b i s m a g i s t r i s x a r i s x e b i g a a C n i a d a m o R v a w e o b s k o n s u l t a n t a d d a c u l i t e r i t o r i e b i s m a r T v i s s f e r o S i . 1987-dan 2002 w l a m d e i g i m u S a o b d a m a R a l T a n a m d e b o b e b z e a v s t r a l i i s e r o v n u l i p a r k e b i s s a a g e n t o S i (P a r k s A u s t r a l i a) d a m i s m o v a l e o b e b S i S e d i o d a d a g e g n w i s , m a r T v i s a d a p o l i t i k i s m i m a r T u l e b e b i s g a n v i T a r e b a r o g o r c s a x m e l e T o , i s e s a z R v a o d a c u l i t e r i t o r i e b i s a T v i s .

j u l i m i d l t o n f l o b s m e c n i e r e b i s b a k a l a v r i s x a r i s x s e k o l o g i a S i , m a g i s t r i s x a r i s x s t y i s r e s u r s e b i s m a r T v a S i d a m e o r e m a g i s t r i s x a r i s x s g a r e m o s a d a g a n v i T a r e b a S i . m a n e q v s i w e l i i m u S a v a S o t l a n d i i s d a c u l i t e r i t o r i e b i s s a a g e n t o S i (N a t i o n a l T r u s t f o r S c o t l a n d) , s a d a c d a k a v e b u l i i y o m r a v a l i d a c u l i t e r i t o r i i s , l a n d S a f t i s d a k u l t u r u l i m e n k v i d r e o b i s o b i e q t i s a T v i s m e n e j m e n t i s g e g n e b i s m o m z a d e b i T d a a m o b i e q t e b z e z r u n v i T . a m J a m a d i g i m o R v a w e o b s s a m x r e T a f r i k a S i , e r T - e r T i s a k o n s u l t a c i o f i r m i s T a n a m S r o m l a d , r o m e l i c s p e c i a l i z e b u l i a s a z o g a d o e b r i v i s e q t o r i s p o l i t i k i s , e k o n o m i k i s d a m a r T v i s r e k o m e n d a c i e b i s S e m u S a v e b a z e .

1. Sesavali

რას უნდა მოახდინოს დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტი გეგმა? რისთვის გვინდა იგი?

მართვიანობის განხორციელების ტანხმად, მენეჯმენტი გეგმა უნდა მოახდინოს დოკუმენტი, რომელიც ახსნის მართვის მიზანშეწონილობას და მიზნებს, აგრეთვე უზრუნველყოფს საჭიროების შემთხვევაში მართვის, რომელიც მისადაგებად დაცული ტერიტორიის დროის გარკვეული პერიოდის განმავლობაში. გეგმა შესაძლებელია იყოს მეთოდური, გამომდინარე იქიდან, თუ რა დანიშნულებას ემსახურება, ან როგორია სამართლებრივი მოთხოვნები. დაგეგმვის პროცესი, ამოცანების დასტანობა, ცხელბრუნვა, ან კანონმდებლობის განსაზღვრავს, ან სხვა რაიმე გზით დასაბუთების შესაძლებლობის შესახებ.

მენეჯმენტი გეგმა უნდა მოახდინოს კარგად გამოყენებული დოკუმენტი, რომელიც განსაზღვრავს დაცული ტერიტორიის ზირითადი მაქსიმალური დასახლებების, ცხადია ახსნის მისაღწევად ამოცანების და რეზერვების განხორციელებას. იმავდროულად, დოკუმენტი უნდა მოიცავდეს მათი შესაძლებლობების დასახლებების, რათა შეიტანოს შესაბამისი ცვლილებები. მენეჯმენტი გეგმის განხორციელების გზაზე სხვა სახელის მქონე დოკუმენტების შესახებ არ მოცდნენ მათთან დაკავშირებული, როგორცაა, მაგალითად, დეტალური ზონირება, ან ვიზიტორთა და ბიზნესგეგმები. თუმცა, მართვის დოკუმენტი გეგმა უნდა მოახდინოს, სხვა დოკუმენტი კი უნდა გამოდინარეობდნენ, ხოლო უთანხმოების შემთხვევაში, საჭიროების განსაზღვრელობისთვის მენეჯმენტი გეგმის შესახებ ინფორმაციის დასაბუთების მოთხოვნა.

მენეჯმენტი გეგმის შესაბამისი პროცესის რეგულირებისთვის უნდა მოახდინოს შესაბამისი ინფორმაციის დასაბუთება, თუ როგორია დაცული ტერიტორიის შესახებ დამატებითი ამოცანები, მათი მიუზღველობის რისკები და საფრთხეები, კონფლიქტური ინტერესების რეგულირება, დაინტერესებულების მართვის ეფექტურობის დაგეგმვა და გარეშე საჭიროების შემთხვევაში დაცული ტერიტორიის.

მენეჯმენტი დაგეგმვის საჭიროების შესახებ დამატებით ინფორმაციის მოზიება შესაძლებელია IUCN-ის და კარდიფის უნივერსიტეტის საუკეთესო პრაქტიკის სახელის დასაბუთების სერიის გამოცემების შესახებ. კერძოდ, ეს პუბლიკაციებია:

- ნომერი 1: გეგმის დაცული ტერიტორიების სისტემის დაგეგმვა.
- ნომერი 3: სახელის მქონე პრინციპების განხორციელებისთვის.
- ნომერი 5: დაცული ტერიტორიების დაფინანსება: სახელის მქონე პრინციპების დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტისთვის.
- ნომერი 6: ეფექტურობის მონიტორინგი: დაცული ტერიტორიების მართვის შესახებ საჭიროებები.
- ნომერი 7: დაცული ტერიტორიების მსვლილობის და ტანხმის მიზანშეწონილობის შესახებ.
- ნომერი 8: მდგრადი ტურიზმი დაცული ტერიტორიებისთვის.
- ნომერი 9: სახელის მქონე პრინციპების IUCN-ის V კატეგორიის დაცული ტერიტორიებისთვის.

wi namdebar e publ ikacia emyar eba amave ser iis adr indel publ ikaciebSi war modgenil gamocdil ebebs da rCevebs. saukeTeso praqt ikis ser iis sxva publ ikaciebis msgavsad,

dacul i t e r i t o r i e b i s m a r T v i s a d m i a m g v a r i f a r T o d a y o v l i s m o m c v e l i m i d g o m a
u k a n a s k n e l p e r i o d S i g a n v i T a r d a . e s t e n d e n c i a d a c u l i t e r i t o r i e b i s m a r T v i s d a r g i s
a x a l " p a r a d i g m a d " C a m o y a l i b d a :

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

2.2 m e n e j m e n t i s d a g e g m v a

m e n e j m e n t i s d a g e g m v i s m r a v a l i g a n m a r t e b a a r s e b o b s . z o g a d a d , i g i d a g e g m v i s z o g a d i
d i s c i p l i n i s e r T - e r T s a x e s w a r m o a d g e n s . e s m i d g o m a d a c u l i t e r i t o r i e b i s m i m a r T m e -
20 s a u k u n i s S u a p e r i o d i d a n g a m o i y e n e b a d a a m J a m a d m T e l s m s o f l i o S i a g a v r c e l e b u l i ,
T u m c a R a m i R w e u l i w a r m a t e b i s d o n e s a k m a o d v a r i r e b s . m e n e j m e n t i s d a g e g m v a w a r m o a d -
g e n s " i n s t r u m e n t s " r o m e l i c e x m a r e b a m e n e j e r e b s a d a d a i n t e r e s e b u l m x a r e e b s T u
r o g o r u n d a i m a r T o s t e r i t o r i a d R e s d a m o m a v a l S i . m i s i e f e q t u r o b a d a m o k i d e b u l i a
r a m o d e n i m e f a q t o r z e , r o m l e b i c d e t a l u r a d m o m a v a l T a v e b S i i q n e b a g a n x i l u l i .

d a g e g m v a , r o g o r c m e n e j m e n t i s i n s t r u m e n t i e x m a r e b a d a c u l i t e r i t o r i i s m e n e j e r e b s
g a n s a z R v r o n d a S e a s r u l o n m a T d a m i m i n d o b i l i d a c u l i t e r i t o r i i s w i n a S e d a s a x u l
a m o c a n e b i . r o g o r c e s n a C v e n e b i a C a n a r T i 1 - S i , m e n e j m e n t i s d a g e g m v a w a r m o a d g e n s
p r o c e s s d a a r a e t a p s

2.3 bi uj et i

Canar Ti 2. menej ment is gegmebi

sxvadasxva wyar oebis mixedviT menej ment is gegma Semdegnair ad gani sazRvr eba:

1. "weril obiTi, cirkul arul ad ganxil ul i damt kicebul i dokumenti, romel ic aRwers obieqt san terit orias, mis probl emebsa da SesaZl ebl oebis bunebis menej - ment is konservaciis Tval sazrisiT, axasiaTebis teritoriul formebsa da l andSaft is maxasiaTebis ebs da am informaciaz e dayr dnobiT saSual ebas iZl eva Camoyal ibebul i mi znebis mi Rwevisa da saTanado samuSaoebis Cat arebiT drois gansazRvr ul periodSi" (Eurosite 1999).
2. "saxel mZRvanel o, roml is mixedviT ac kanadis parkebi mar Tavs erovnul i parkebis resursebsa da moxmarebis saxeebs. igi Seicavs menej ment is mi znebsa da maTi mi Rwevis saSual ebebsa da str at egiebs. gegma TavisTavad ar war moadgens mi zans, aramed igi ayal ibebs im CarCos, roml is fargl ebSic viTar deba menej ment is, danergvis da dagegmvis procebebi" (Parks Canada 1978).
3. "dokument i romel ic war mar Tavs da gansazRvr avs dacul i terit oriis mar Tvas. igi Seicavs detal ur informacias im resursebis moxmarebis saxeebis, SesaZl ebl oebisa da personal is Sesaxeb, rac saWiroa terit oriis mar Tvis gansaxorciel ebl ad. igi samuSao dokumentia, romel Siac gaweril ia programa Semdgomi 5-10 wl isaTvis" (Ndosi 1992).
4. "dokument i romel ic war mar Tavs da gansazRvr avs dacul i terit oriis resursebis mar Tvas, terit oriis mar Tvas da ganviTarebis SesaZl ebl oebis mar Tvisa da moxmarebis mxar dasaWer ad. angvar ad, menej ment isa gegma war moadgens samuSao dokument s, romel ic gansazRvr avs da xel s uwyobs ganviTarebisa da mar Tvis yvel a saqmianobis gansaxorciel ebas aRniSnul terit oriaze" (Thorsell 1995).
5. "dokument i romel ic ayal ibebs safuZvl ebs da ganviTarebis fil osofias parkisaTvis, agreTve SeimuSavebs str at egiebs probl emebis gadasaWr el ad da gansazRvr ul i menej ment is mi znebis mi saRwevad aTwl ian periodSi. parkis ef eqt uri oper irebisaTvis aucil ebl ad saWiro aRniSnul str at egiebbe, progr amebze, qmedebes da damxmare saSual ebebze dayr dnobiT yal ibdeba vizit orTa moxmare-

2.7 menej ment is gegmasTan dakavSirebul i sxva gegmebi

enej ment is gegmas Cveul ebriv Tan axl avs ramodenime sxva gegma an dakavSirebul i dokumenti, roml ebic misgan gamomdinareoben an mxars uWeren mas. terminologia icvl eba sxvadasxva qveyanaSi. agreTve adgil i aqvs urTierTgadaf arvas Semdeg terminebs Soris:

saoperacio gegmebi (xSir ad uwodeben samuSao gegmebs, samoqmedo gegmebs an gansaxorciel ebis gegmebs). isini SeiZl eba SemuSavebul iqnan detal uri informaciis war mosadgenad Tu rogor/rodis Sesrul deba konkret ul i menej ment is gegmebi. angvari gegmebi gansakuTrebiT aucil ebel ia didi da/an rTul i dacul i terit oriebisTvis, TumcaRa, umet esi obieqt ebisTvis sasurvel ia maTi monzadeba. Cveul ebriv, saoperacio gegmebs aqvT Sesrul ebis mokle vadebi menej ment is gegmasTan Sedar ebiT da SeiZl eba war moadgendnen wl iur samuSao gegmebs.

korporatiul i gegmebi war moadgenen dacul i terit oriebis saagent os biznes gegmebs. isini aRweren, Tu rogor oper ireben saagent oebi, SeimuSaveben Taviant mi znebsa da priorit et ebs da qmian meqanizmebs. korporatiul i gegmebi cxadad unda gamomdinareobden menej ment is gegmebi dan.

- ბიზნეს გეგმები უარყოფით გეგმებს, რომლებიც ეხმარება დაცულ ტერიტორიას ფინანსურ მდგრადობაში. ეს გეგმები განიხილ ავენ “მონქმარებელ ტაბაზარს”, საკონსულტაციო და მონსაქურებას, მარკეტინგსა და განხორციელების სტრატეგიას. (ბიზნეს გეგმის კონცეფციის და მასთან დაკავშირებული უფრო სრული განხილვა იხილეთ IUCN 2000a)
- ზონირების გეგმები მზადდება მასში, როდესაც დაცული ტერიტორიის სხვადასხვა მონაკვეთები ან “ზონები” განსხვავებული აქტივობებისთვის. ეს გეგმები გამოყოფენ ზონების საზღვრებს და შეიცავენ ტიტოვების ზონის მართვის ინფორმაციას. ზონირების გეგმები უარყოფით დამხმარე სახელმწიფოებს მზრუნველობის მენეჯმენტის გეგმის განხორციელებისთვის დახმარების ნაწილს შეადგენენ.
- სექტორული გეგმები შეიქმნება საერთო გახდეს მართვის სხვადასხვა საკმარისობებისთვის - მაგალითად, ინტერპრეტაცია, ვიზიტორთა მენეჯმენტი და სახეობათა დაცვა. ეს დოკუმენტები უფრო მეტად დეტალურებია, ვიდრე მენეჯმენტის გეგმა, თუმცა მიზანმიმართულად არ არის.
- განვითარების გეგმები შესაძლოა საერთო გახდეს ინვესტიციებისა და სამუშაოების განხორციელების უარყოფით ტერიტორიის კონკრეტულ მონაკვეთზე, მაგალითად, ისეთი კონკრეტული ინფრასტრუქტურის შემთხვევაში, როგორც ვიზიტორთა ცენტრი.
- ადგილის მართვის გეგმები. დიდ დაცულ ტერიტორიაზე შესაძლებელია საერთო გახდეს კონკრეტული ადგილის ინტენსიური მართვის გეგმის მომზადება. მაგალითად, ვიზიტორთა მართვის განსაკუთრებული ამინდის დაცვა.
- კონსერვაციის გეგმები. მიუხედავად იმისა, რომ ზოგადად ეს შეიქმნება იყოს ნებისმიერი გეგმა, რომელიც შეიცავს ადგილის კონსერვაციის სახელმწიფოების პრინციპებს, დრეისაშენიანი ეს ტერმინი უმეტესად კულტურული მემკვიდრეობის კონსერვაციის შემთხვევაში გამოიყენება. ამგვარად, კონსერვაციის გეგმა ცხელ ებრეუ უარყოფითად კულტურული მემკვიდრეობის მქონე სენობის ანობიექტის გეგმას, სადაც მფლობელი, მენეჯერი ან დეველოპერი გეგმავს გარკვეული კმედებების კატარეებს (რესტავრაცია, კონსერვაცია ან ტანამედროვე კონსტრუქციის ინსტალაცია ზედიზედ სენობის კვლევით). კონსერვაციის გეგმა განმარტება, ტურატომარის ანობიექტის მისწრაფების და რაგვით შეიქმნება მისი კულტურული მისწრაფების საუკეთესოდ სენარცუნება და დაცვა.
- გენერალური გეგმები. დაცული ტერიტორიების დაცვის შესახებ ადრეული სტატიები ამერიკის შერთებულ შტატებსა და კანადაში 1970-იან წლებში ხშირად განიხილ ავდნენ e.w. “გენერალური გეგმები” (Master Plans). ისინი განიხილ ავდნენ, როგორც სახელმწიფოების პარკების დაცვის, მენეჯმენტის, ინტერპრეტაციისა და განვითარების საკმარისი. თუმცა რა, IUCN-ის ჟურნალ “Parks” ადრეული გამოცემების (1977), ეიდსვიკი ამტკიცებდა, რომ სატური “გენერალური გეგმა” გულისხმობდა დოკუმენტის მუდმივობის არარეალისტურად მარალ დონეს; იგი ფიქრობდა, რომ უკეთესი იქნებოდა ტერმინის “მენეჯმენტის გეგმა” გამოყენება. ფაქტიურად “გენერალური გეგმა” 1970 წლის შემდეგ ისევე გამოიყენება და იგი კანადის ებული იყნა ისეთი ტერმინების როგორც ვიზიტორთა მენეჯმენტის გეგმა, კორპორატიული და სტრატეგიული გეგმები.

ამ სხვადასხვა ტიპის გეგმების პირობების მისი ტიპის - რამდენად უსალოდ მენეჯმენტის გეგმას? ან მართლაც - საკმარისი ხომ არ იქნებოდა ერთი მენეჯმენტის გეგმა? არის კი საერთო სხვა ტიპის გეგმები?

მენეჯმენტის გეგმაში საოპერაციო დეტალების დონის გატვირთვა იქნება კონკრეტული სააგენტოს გადაწყვეტილებას უარყოფითად. ის, ტურატომარის დეტალური უნდა იყოს გეგმის საოპერაციო სინარსი, დამოკიდებულია იმაზე, აქვს ტურატომარის ადგილი ორგანიზაციის სიგნიფიკანტის სხვა სისტემებს (მაგალითად სამუშაოს დაცვის), ტურატომარის გეგმა უნდა უარყოფითად მენეჯმენტისთვის ყოველ დღე დეტალურ სახელმწიფოებს. ორივე მიდგომა თავისი დანებების და უარყოფითი მხარეები გააჩნია. მაგრამ მართალია, რომ სტრატეგიული და საოპერაციო ელემენტები ნატილად იყოს უარყოფითად და მკვეთრად უარყოფითად დაკავშირებული, იმის დამუშავება ინფორმაცია ტავმოყრის მენეჯმენტის გეგმაში ტურატომარის

სხვა სახის გეგმასი. Tu strategiul i mīmarTul ebebi ar aris, an sust adaa ganvi-
Tar ebul i, gegmas daakl deba koherent ul oba: saoperacio el ement is gar eSe menej men-
t is gegmaSi Camoyal ibebul i miznebi ar asodes iqneba mīRweul i.

2.8 რისთვის გვირდება გეგმა?

სირ სემქვევასი დიდი დოდა ენერჯია იქარჯება დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის
დაგეგმვისთვის, მაგრამ გეგმები არ გამოიყენება - ან არ ეკვმდებარება გამოყენებას. ამ
სემქვევების კი ზოგადი ველა ტანხმდება იმაზე, რომ გეგმების არსებობა სასურველია;
მატ მონაზადებას მარს უერს კონსერვაციასე ორიენტირებული სააგენტოების უმრავლესობა
და IUCN-ის მიაცნია, რომ გეგმები გააჩნდეს ველა დაცული ტერიტორიის (IUCN/Caracas Action
Plan 1992). მენეჯმენტის გეგმას მოაყვს მრავალი სარგებელი დაცული ტერიტორიისათვის და იმ
ორგანიზაციებისა და ინდივიდებისათვის, რომელთაც ევალება მათი მართვა - გეგმების
გარეშე სერიოზული პრობლემები შეიქმნება წარმოშობის:

“Tuki ar gvaqvs menej ment is gegma, dacvis, ganvi Tar ebi sa da moxmar ebi saqmi anobebs

do gegmas wl iur biuj et Tan, riTac uzrunvel yofil i xdeba ufro efq turi finansuri dagegmwa da kont roli.

2. menej ment is gegmebSi agreTve Camoyal ibebul ia is sakiTxebi, risTvisac saWiroa damat ebiTi resursebi. am gziT gegma war moadgens fondebis mozidvis inst rument sac. TumcaRa, Tuki organizacia ver axer xebs mozidos sakmarisi resursebi gegmis gansaxorciel ebl ad, ukeTesi iqneba, rom Sei cval os gegma, vidre igi daems-gavsos "survil ebis CamonaTvals".

pasuxi smgebl obis z r da

menej ment is dagegmwa war moadgens pasuxismgebl obis (angariSval debul ebis) zrdis meqanizms Semdegi mxareebisTvis:

1. dacul i teritoriebis menej er (eb)i. menej er ebs unda mieceT ufl ebamosil eba imoqmedon menej ment is gegmis far gl ebSi, rac gamoyenebul iqneba mi saRwevi mi znebis da st andart ebis dasakmayofil ebl ad. gegmebi SeiZl eba gamoyenebul iqnas personal is samuSao gegmebis Camosayal ibebl ad, daval ebebis gasacemad, Sesrul ebis monitoringisa da SefasebisaTvis. is agreTve Seakavebs menej ers imoqmedos "sakuTari Sexedul ebisamebr".
2. mmarTvel i organizaciebi/saagent oebi. gar kveul i Tval sazrisiT gegma SeiZl eba ganxil ebodes rogor c sazogadoebrivi kont raqti menej ers, adgil obriv Temebsa da vizit orebs Soris imis Taobaze, Tu rogor unda iqnas mar Tul ida samomavl od SenarChēbul i dacul i teritoria. amdenad, menej ment is gegma SeiZl eba war moadgendes im saSual ebas, romli Tac sazogadoebas SeeZl eba Seamowmos menej ment is gadawvyvet il ebebi da monit or ingi gauwios mi znebis mi Rwevis dones.

komunikaciis gaumj obeseba

menej ment is dagegmvis procesi SeiZl eba war moadgendes sasar gebl o kavSirs dacul i terit oriis menej erebsa da maT Soris, vinc daint eresebul ia am terit oriiT, mi si menej mentiTa da momavl iT. es xorciel deba Semdegnair ad:

1. imZiriTadi j gufebis identifikacia/gamovl ena, roml ebTanac menej ers mouwevs komunikaciis ganxorciel eba, agreTve komunikaciis gzavnil ebis gansazRvra.
 2. sazogadoebasTan komunikaciis saSual ebebis Camoyal ibeba, raTa moxer xdes polit ikisa da winadadebebis miwodeba. kerZod, menej ment is gegma (da dagegmvis procesi) SeiZl eba gamoyenebul iqnas sazogadoebisa da arasamiTavr obo organiza ciebis TanamSr oml obis mi saRwevad. es funqcia zemoqmedebas unda axdendes gegmis stil sa da prezentaciaze, radgan igi advil ad gasagebi unda iyos araspecial ist ebisTvisac. menej ment is gegma unda war moadgendes saint er pr et a cio xasiaTis dokuTw(dmj s)Tj Tj T*.0j des saint s doGroui ungadoebrivi kont rat er " dmj s
2. 2.51Tj /F2 2.g dal Tt 616 -2.47saf uZvTᄁodebaTv9evs

nax. 1 dagegmvis t i pi ur i i er ar qi a.

..... 2

2.11 er ovnul i da regional ur i pol i t i ki s mi mar Tul ebi s da kor -

3. dainergos konservaciisa da garemos dacvis er ovnul i kanonebi/iniciativebi (magal iTad gaerTianebul samef oSi saxeobebisa da habit at ebis er ovnul i samoqmedo gegmebi iner geba konkret ul i adgil is menej ment is gegmebis daxmar ebiT);
4. uzrunvel yofil iqnas, rom dacul i teritoriebis menej ment is miznebi asaxavdes mmarTvel i organizaciis korporatiul i politikis mmarTul ebebs (magal iTad, finansur i marTvis pasuxismgebl oebi).

angvar ad, menej ment is dagegmvas SeuZl ia da unda akmayofil ebdes mra val sxvadasxva daniSnul ebas. es miznebi gansxvavebul i iqneba sxvadasxva dacul i teritoriebisTvis da damokidebul ia dacul i teritории daniSnul ebas da mmarTvel i organizaciis politikis mmarTul ebebze. aseve SesaZl ebel ia, rom gegma sxvadasxva momxmarebl is mier gamoyenebul iqnes sxvadasxva kuTxiT. amdenad, sasurvel ia, romvi dre wamoiwyeben dagegmvis process, menej ment is gegmis avtorebma uzrunvel yonimis dadgena, Turas emsaxur eba gegma.

3. moTxovnebi menejmentis gegmebis warmat ebiT momzadebis da ganxorcieli ebis mi mar T

3.1 Sesavali – ramusaobs?

wina TavSi CamoTvlilia mavalis sargebeli, romelic menejmentis gegmas SeuZlia moutanos daculteritorias da ministracias - marTlac, mgegnavebi, menejerebi da donorebi, yvelani Tanxmdebian, Turandenad sasargebloa menejmentis dagegmva. miuxedavad amisa, mxolod mcire raodenoba daculiteritoriebis menejmentis gegmebis SeiZleba CaiTvalos warmat ebulad:

“iSviaTi gamonaklisis garda, zogadi menejmentisa da ganviTarebis gegmebi an Taroebze imtvereba, an eqvemdebar eba minimalur danergvas, miuxedavad imudidesi erovnul i (da xSirad saerTaSoriso) teqniki TanamSroml obs resursebisa, rac ixarj eba maT momzadebaze” Budovski and MacFarland

winamdebar e Tavi Seexebaimas, Turogor SeiZleba daZleul iqnas msgavsi problema da Turanda gakeTdes imisTvis, rom warmat ebuli menejmentis gegma iyos sasargeblo, praqtikulida ganxorcieli eadi. is faqtorebi, romlebic gansazRvraven, rom amas namdvil adaqvs adgili, Semdeg oTx punqt ad unda Camoyalibdes:

1. gegmis momzadebis procesi (Tavi 3.2);
2. SemuSavebuli gemis prezentacia, stili da Semadgenloba (Tavi 3.3);
3. konteqsti, romelSic unda imoqmedos gegmam (Tavi 3.4); agreTve
4. resursebi, mzadyofna da SesaZlebelobebi dainergos gegmis moTxovnebi (Tavi 2.5).

zemoaRniSnული faqtorebi gansazRvraven, real izdeba Turameore TavSi moxseni ebuli sargebeli menejmentis gegmebis mi mar T.

3.2 gegmis momzadebis procesi

procesi unda emyarebodes “monawilebiT” principebs, masSi CarTuli unda iyos is mosaxleoba, romel zedac zemoqmedebas axdens daculiteritoria. monawilebis procesi unda daiwyos rac SeiZleba adreul etapze da gagrZeldes mTelidagegmvis ganmavlobaSi. ori jgufi unda iyos CarTuli: garejgufi (adgil obrivi mosaxleoba, vizitorebi da sxva dainteresebuli mxareebi), agreTve Sida jgufi (gegmis ganxorcieli ebaSi CarTuli personal i). orive SemTxvevaSi gegmis ganxorcieli ebas ufro meti Sansi mi ecema, Tuki zemoqmedebis qveSmyofi mxareebi CarTuli iqnebian mis momzadebaSi da gauCndebaT “mfl obel obis Segr Zneba”.

sul ufro da ufro izdeba adgil obrivi Temebisa da sxva dainteresebuli mxareebis daculiteroriebis dagegmvasa da menejmentSi CarTvis praqtika. sxvadasxva qveynebi sxvadasxva saxis monawilebis meqanizmebi iqneba amis xel Sesawyobad. magaliTrebr ia. 10.78”.

zoghert SemTxvevaSi sasurvel ia menejment is gegma adgil obriv Temeb maT sakuTar enaze miwodos, Tuki es ena gansxvavdeba oficial urisagan. marTal ia, es damatebiTi xarjis gaTval iswinebas niSnavs, magramamas SeuZl ia miSvnel ovani sargebl is motana imsit uaciebSi, rodesac adgil obriv mosaxleobas Seeqmneba sirTule gaecnos gegmas

.....³.....³.....³.....

3.4 გეგმის მოქმედების კონტეკტი

რეგიონალური ინტეგრაცია

მენეჯმენტის გეგმები უნდა მომზადდეს და განხორციელდეს დაცული ტერიტორიების ირგვლივ განლაგებული მიწების, პრობლემური საკითხების და მოსახლეობის კონტეკტში. დაცული ტერიტორიების მენეჯერებს სურდა განხორციელდეს ტერიტორიების მართვა და განვითარება დაკავშირებული ტერიტორიების საზღვრების მიწის. მაგალითად, როდესაც ახორციელდება ბუფერული ზონის დაგეგმვა და ურთიერთდაკავშირებული მოხმარების განსაზღვრვა, აგრეთვე განათლების, ინტერპრეტაციისა და საზოგადოების მონაწილეობის პროგრამების შემუშავება. რეგიონალური ინტეგრაცია განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ხდება მაშინ, როდესაც დაცული ტერიტორიების საზღვრებს გარეთ განთავსებული ტერიტორიების ადმინისტრირებას ახორციელდება. ამგვარი რამდენიმე საკითხი ხდება ჰეიჯინგის, სადაც ცენტრალური ხელისუფლებას უხერხულად უნდა გადაეცეს მართვა, ხოლო პროვინციული, რეგიონალური და ადგილობრივი ადმინისტრაციები განაგებენ მართვის გარეშე მდებარე ტერიტორიებს.

დაცული ტერიტორიების გრძელვადიან მართვას დასაწყისად განვიხილოთ მდგრადი მიდგომების ხელშეწყობა. ადგილობრივი მართვის მენეჯმენტის გეგმები ინტეგრირებული ან დაკავშირებული უნდა იყოს ადგილობრივი განვითარების პროცესთან, აგრეთვე ამ რეგიონში მოქმედსა და უწყობს და ორგანიზაციებთან. დაგეგმვის პროცესში დასაბოლოო გეგმაში იდენტიფიცირებული და განხილული უნდა იყოს დაცული ტერიტორიების მართვის ტერიტორიებზე (აგრეთვე მისი სიღრმის) მოხმარების ადგილობრივი მოსახლეობის მისწრაფებები და საჭიროებანი.

კავშირი დაცული ტერიტორიების სისტემის გეგმებთან, დაგეგმვის და საკანონმდებლობის პროცესებთან

სასურველია, რომ მენეჯმენტის გეგმები მომზადდეს დაცული ტერიტორიების მართვის სისტემის გეგმის კონტეკტში (იხ. ჰეიჯინგის, 1998). ამით უზრუნველყოფილი იქნება კოორდინაცია დაგეგმვის დროს სისტემის/უწყობის დასაბოლოო დაცული ტერიტორიების მართვის. უზრუნველყოფილი იქნება, აგრეთვე, სტრატეგიული სახელმძღვანელო პრინციპების დაცვა ინდივიდუალური მენეჯმენტის გეგმების დროს. თუკი სისტემური გეგმა არ არის შემუშავებული, მენეჯმენტის გეგმები დაკავშირებული უნდა იყოს სათანადო გეგმებთან (მაგალითად, ადგილობრივი ხელისუფლების გეგმები, განვითარების გეგმები), აგრეთვე კანონმდებლობასთან.

დაცული ტერიტორიების დაგეგმვა ხშირ შემთხვევაში ტავსებადი უნდა იყოს გარემოს დაცვის, აგრეთვე კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის პოლიტიკის მართვის დროს. როდესაც მოსალოდნელია მნიშვნელოვანი ახალი მოწყობების დაგეგმვა ან შემოტანა, ადგილობრივი ხელისუფლები, რომლებიც მოქმედებენ მოხმარების გარეშე სამართლებრივ ან გარემოზე, შესაძლებელია ადგილობრივი მოსახლეობის საკანონმდებლობის მოქმედების დასაწყისად განხორციელდეს დასაწყისად. ამის მაგალითებია “ეროვნული გარემოს დაცვის პოლიტიკის აქტი” ამერიკის შერთული სტატეტი, “გარემოს დაცვის და ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის აქტი” ავსტრალიაში, აგრეთვე “ფრინველებისა და მცხოვრებლების დაცვის” ევროპაში.

პოლიტიკის მკაფიო დადამტკიცება და Car Co

მნიშვნელოვანია, რომ მენეჯმენტის დაგეგმვა განხორციელდეს დაცული ტერიტორიების უწყობის მართვის დამტკიცება და Car Co პოლიტიკის დროს. არნისნული Car Co საკმარისად კონკრეტული უნდა იყოს, რომ გამოდგეს დაცული ტერიტორიების მართვის სხვადასხვა ასპექტების სახელმძღვანელო და შესაბამისი დროს დასაწყისად.

politikis mkafio CarCos gareSe menejmentis gegmebis ganviTarabis da danergvis saxel mZRvanel od sxvadasxva daculi teritoriebis menejerebi Seecdebian Camoayal ibon sakuTari politikarTidaigive sakiTxebis mimarT – es gamoiwvevs mcdelobis duplikacias da rac ufro uaresia, SeiZleba migviyvanos konfliktur interpretaciebamde da SeuTavsebeli mimarTulebebis ganviTarabamde.

da bolos unda iTqvas, rom dagegmva ubral od ki dev erTi “kargi rame” ar aris: misi Rirebul ebaumniSveloa, Tuki mmarTveloba dabalixar isxisaa, xolo administrireba ar akompetenturi.

3.5 resursebi, mzadyofna da SesaZlebl obebi

saWiro resursebis identifikacia

daculi teritории integrirebuli dagegmvisTvis Camoyal ibebuli unda iyos biujetisa da biujetiebis mkafio procesi. aRniSnulis gareSe menejmentis miznebi ver iqneba Sejerebuli maTi miRwevisaTvis saWiro “xarjebTan”. amis gareSe gegmadakar gavs rogorc daculi teritoriebis marTvis instrumentis reputacias. igi ubral od gadaiqceva survilebis CamonaTvalad imqmedebebis mimarT, romlebic ganxorciel debaim SemTxvevaSi da maSin, rodesac fondebi iqneba sakmarisi. Tuki ignorirebulia gansaxorciel ebeli qmedebebis Rirebul eba, dagegmvisa da misi Sedegebis faseuloba mkveTradmcirdeba.

unda Sesruldese menejmentis gegmis zemoqmedebis da saWiro resursebis detaluri finansuriani izi da CarTul iqnas masTan dakavSirebul biznes gegmaSi. saxel mwifouwebebisaTvis biznes gegma unda momzaddes calke dokumentis saxiT. daculi teritoriebis funqcionirebisaTvis saWiro rekurentuli saoperacio xarjebi mkafiod unda iyos Caqsovili organizaciis yovel wliuri biujetiebis procesSi, gamoyofili unda iyos agreTve damatebiTi kapitaluri resursebi konkretuli proeqtebis gansaxorciel eblad da identifikirebuli unda iyos dafinansebis wyaroebi.

dagegmvis SesaZlebl obebi

menejmentis dagegmvis procesi ukeTesad warimarTeba, Tuki daxarjuli iqneba Zal isxmeva personalis (gansakuTrebiT daculi teritoriebis menejerebis) kvalifikaciis amaRlebas da ganaTlebase daculi teritoriebis dagegmvis procesis Taobaze da Tuki isini aRiWurvebian aRniSnuli amocanis gadawyvetasi monawileobis unar-cvevebiT. amdenad, aRniSnuli SesaZlebl obebis gaZlier eba menejmentis prioritets war moadgens.

menejmentis gegmebis SemuSaveba SesaZlebelia ganxorciel des an gareSe konsul tantes bis daxmarebiT, an sakuTari gamocdilebis gamoyenebiT. garkveuli upirat esoba gaaCnia gegmis SemuSavebas gareSe konsul tantes bis gamoyenebiT (maT SeuZliaT uzrunvel yon obieqturoba, profesiuli gamocdileba da axleburad ganxilonsakiTxebi, agreTve “profesionalurad” gaformebuli saxiT war moadginon dokumenti). TumcaRa, mas Semdeg rac gegma momzadebulia, konsul tantes bis codna da miRebuli gamocdileba maT Tan miqvT. gegmis sakuTari profesiuli resursebiT momzadeba SesaZleba ufro did dros moiTxovs da naklebad “efeqturad” gamoiyureba, magram es zrdis Sida gaTvitcnobierebas gegmis SinaarsTan dakavSirebiT da wliuli Seaqvs personalis kvalifikaciis amaRlebaSi.

mraval mozdil daculi teritoriebis marTvaze orientirebul organizacias

სონალს მხარდაჭერით და ტრენინგით. მიუხედავად იმისა, ეყობა თუ არა უპირატესად დაგეგმვას ორიენტირებული პერსონალი უსუალოდ მენეჯმენტზე პასუხისმგებლობის მართლებლობის ორგანიზაციებს, სასურველია, რომ მათ გააცნოს სათანადოდ შემუშავებული დანერგვის დაგეგმვის სისტემა. ანგარიშის სისტემით უნდა განისაზღვროს, კონკრეტულად, თუ როგორ მოხდება გეგმების მონაწილეობა, მათი შესრულების მონიტორინგი, განხორციელება და შესწორებების და დამატებების შეტანა, აგრეთვე თუ ვინ იქნება კარგული ამ პროცესის აუდიტორული კონკრეტული საბუჯეტო განხორციელების იმის უზრუნველყოფის გეგმების შემუშავება და დანერგვა.

ხშირია იმის დადგენა, რომ დაგეგმვის კარგული პერსონალი გამოყენებული იქნას გადაუხადებელი დროის და პრიორიტეტული ვადების მართვით ამოცანების შესრულებად. დაგეგმვის დროული და მართლი ხარისხით შესრულების უზრუნველყოფის აუდიტორული, რომ შესაბამის პერსონალი, რამდენადაც შესაძლებელია, გათვალისწინდეს დროის და პრიორიტეტული ხასიათის მიმდინარე ამოცანების შესრულების განხორციელების მიზნით. მეორეს მხრივ, არსებული პერსონალი უნდა მუდმივად ინფორმირებული იყოს დროის და პრიორიტეტული პრობლემების შესახებ, რათა შემუშავებული გეგმები იყოს რეალისტური და ამოცანების გადაწყვეტილებად დაფოკუსირებული.

მზადყოფნა და ანგარიშის დადგენა

ორგანიზაცია მთლიანობაში ორიენტირებული უნდა იყოს გეგმის შესრულების მზადყოფნაზე. იდენტიფიცირებული უნდა იყოს გეგმის შესრულების პასუხისმგებელი პერსონალი და წარმოებდეს მათი საკმარისობის აკრძალვის მონიტორინგი. დაგეგმვის პროცესის უფრო ღრმადი და პერსონალი უფრო მეტად არის მიმართული შესრულების პასუხისმგებლობის, როდესაც იგნორირება მართალია მხარდაჭერა მართალია მენეჯმენტის თანამდებობის პირების მიერ. დაგეგმვის ინიციატივების მიწვევით ობიექტების შესრულება, თუკი დაგეგმვა არ განიხილება როგორც პრიორიტეტული ან ორგანიზაციისათვის აუდიტორული ხასიათის სინაგანი "ფუნქცია". რესურსები და დრო უზრუნველყოფა არარსებობს დახარჯული ამ საკმარისობაზე. დაგეგმვის სამუშაო პროცესი და მენეჯმენტის გეგმების არსებობა მიწვევით ოვანია ორგანიზაციული და საზოგადოების წინაშე ანგარიშის დადგენის ტალღის საზრისით.

დასრულების თანამშრომლობა

მენეჯმენტის დაგეგმვის მონაწილე მთელი პერსონალის შორის ეფექტურ თანამშრომლობას უნდა ხედავდეს ადგილი. განსაკუთრებული მიწვევით ობიექტების აკრძალვის, რომ სოციალურ და საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების მონაწილეობის ავტორები მიუძღვით თანამშრომლობის მუშაობის დასრულების თანამშრომლობის და დაცული ტერიტორიების მენეჯერებთან, როგორც გეგმის მონაწილეობის, ისე განხორციელების პერიოდში. ანგარიშის უფრო მეტი თანამშრომლობის გარეშე დაგეგმვა და მენეჯმენტი ნაკლებად ნაყოფიერი იქნება.

3.6 დაგეგმვის და განხორციელების პრობლემები

მენეჯმენტის დაგეგმვის პროცესში შედეგიერი ხასიათის პრობლემა შეიქცევა შემთხვევად:

- პრობლემები შემთხვევითი დაგეგმვის შემთხვევაში, და
- პრობლემები გეგმის განხორციელებისას.

პრობლემები პირდაპირ შემთხვევითი ხასიათის პრობლემაა, რომელიც უნდა განიხილოს შემდეგ. პირველი შემთხვევაში აღნიშნული პრობლემები დაგეგმვის შემთხვევაშია:

პრობლემები დაგეგმვის შემთხვევაში

შეიქცევა შემთხვევად:

- დაგეგმვის პროცესში შემთხვევითი შედეგების მიზეზების გამო;
- ფონების და არაწარსაბამისი ნაკლებობა;
- ტექნიკური ხარისხის დაბალი დონე და დამატებითი ინვესტიციები;
- დაუცველობის შემთხვევაში, როგორც ადგილობრივი, ისე გლობალური დონეზე;
- გარე ხასიათის ეკონომიკური ფაქტორები, როგორცაა ადგილობრივი და ეროვნული დონეზე;
- სუსტი ინფორმაციის მიწოდება და დაუზუსტებელი მონაცემები.

როგორც ვხედავთ, უსაბამისი მონაცემები ხასიათის პრობლემები, პირდაპირი ან დაუზუსტებელი ინფორმაცია, არაა დაგეგმვის პროცესში. მენეჯმენტის დაგეგმვაში შეიქცევა შემთხვევად ანდა არაა დაგეგმვის პროცესში. დაგეგმვის პროცესში მენეჯმენტის გეგმის შედგენისას არაა დაგეგმვის პროცესში. როგორც გეგმის პროექტი შეიცავს დიდ რაოდენობის მონაცემებს, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები. დაგეგმვის პროცესში უსაბამისი მონაცემები უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები. დაგეგმვის პროცესში უსაბამისი მონაცემები უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები.

პრობლემები განხორციელების შემთხვევაში

განხორციელების შემთხვევაში შემთხვევითი შედეგების მიზეზების გამო, რომელიც უნდა განიხილოს შემდეგ. პირველი შემთხვევაში აღნიშნული პრობლემები დაგეგმვის პროცესშია:

გეგმის შემთხვევითი შედეგების მიზეზების გამო, რომელიც უნდა განიხილოს შემდეგ. პირველი შემთხვევაში აღნიშნული პრობლემები დაგეგმვის პროცესშია:

- არასაკმარისი მონაცემები, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები, რომლებიც უნდა იქნას გათვალისწინებული უსაბამისი მონაცემები.

- ორგანიზაციის მენეჯმენტის შესაზღებლობის არარეალისტური შესახებ.
- მიზნების არაკვალიფიციური ფორმულირება (ზალიან ზოგადია, პარკის კონკრეტული მაქსიატები არასაკმარისადაუარმოდგენილი – ანერტმანეტი საარეული სედეგები და მათი მიწვევის სასუალეები).
- აუცილებელი დეტალები დაუზუსტებელია დამატებითი გამოკვლევების საუიროების მომიზეზებით. ტუმცა, სავარაუდოა, რომ გამოკვლევების ცატარების ტავიდან აცილებასაბოლოოჯამსივე მოხერხდება.
- არგანიზაციის რეგულირება გეგმის განხორციელების პასუხისმგებელი პერსონალი.
- ნაკლები სიმკვეთრით და არაკონკრეტული ფორმულირებით ვალდებულებები არილივა გეგმის მოქონების შესრულების დემონსტრირების სასუალეებას.
- აკცენტი გაუმართლებელი გამახვილებული ზოგერთ მენეჯმენტის ასექტებზე (როგორც ბიკაატურიზმი და რეკრეაცია) და დაცული ტერიტორიების სხვა ასექტების არასაკმარისი უზრუნველყოფის შესახებ.
- ფინანსური და მენეჯმენტის, აგრეთვე პოლიტიკური არასტაბილურობა.
- იმპერატივების და პრიორიტეტების ნაკლებად მკაფიო ფორმულირება: მრავალი გეგმა შეიცავს გადაუწყვეტილებების ვარიანტებს ან სავარაუდო ხასიატის მატარებელ “რეკომენდაციებს”, ნაცვლად იმისა, რომ აცხადებდეს მკაფიო გადაუწყვეტილებებს და იმას, ტური სიგაკეტება აკვს განხორციელების ორგანიზაციას. ასეტი მიდგომა ასუსტებს რეგულირების სინარსის მიმართ.
- გეგმები არაპრაქტიკული ხასიატისაა: გაზნელებულია მათი გამოყენება სამოქმედო სახელმწიფო დოკუმენტად.

დაბოლოს, ტუკი შესაბამისი მენეჯრები არივნენ პასუხისმგებელი გეგმის მომზადებაზე, ან ტუნდაცრული დარეგულირების ეობდნენ მის მომზადებასი და ნაკლებად უცნობებებ “მწილობის” სეგრუნება საბოლოო დოკუმენტის მიმართ, ნაკლებად სავარაუდოა, რომ ისინი მიმართავენ ტავის ზალისხმევის გეგმის განხორციელებისაკენ. არნისნული განსაკუთრებით მკვეთრად გამოიწვევდა იმ ორგანიზაციების, სადაც ანგარიშვალდებულებასუსტია, ხოლო სიდა მონიტორინგის და ანგარიშების სისტემები არასაკმარისად გამართული.

3.7 დამატებითი სემოკლებული ფორმები

ტუკი დრო და რესურსები არასაკმარისია სრულფასოვანი მენეჯმენტის გეგმის დამუშავებისთვის, შესაზღებელია სემოკლებული მოცულობის დოკუმენტის მომზადება. სახელმწიფო დოკუმენტების და მოქონების ასეტი სემიქვევისთვის მოცემულია მე-7 ტავსი.

4. menej ment is dagegmvis procesi

4.1 procesi szogadi daxasi aTeba

menej ment is dagegmva mudmivad mmdinare cikl uri procesia Semdegi sami ZiriTadi el ementiT:

1. menej ment is gegmis monzadeba
2. gegmis ganxorciel eba
3. gegmis Sesrul ebis monitoringi da gegmis gadasinj va

ganxorciel eba

aRniSnul kont eqst Si dagegmvis procesi SeiZl eba davyoT 13 ZiriTad et apad:

nax. 2 dacul iterit ori is menej ment is dagegmvis et apebi.

ნაშ. 2 დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის დაგეგმვის ეტაპები (გაგრ. ზელ. ება).

მნიშვნელოვანია იმის გათვალისწინება, რომ უარყოფითი ეტაპები ლოგიკური ტანამდებობით უნდა განხორციელდეს. საკითხებისადმი მოვლადი მიდგომა იქნება სესაზღვრული ობიექტის უფრო სისტემატურად და რაციონალურად იყნას განხილული ყველა ფაქტორი. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მაშინ, როდესაც რელიგიური პრობლემები გვაქვს საკმაოდ. თუმცა რამდენიმე მიუხედავად იმისა, რომ დავირწმუნებით პროცესი და ეტაპები მიდგომა სასურველია, გამოცდილება გვიჩვენებს, რომ მკაცრად ეტაპები მოქმედება შეიქმნება ყოველთვის არ იქნება საუკეთესო შედეგები. ეს უნდა იყოს ადგილობრივი ხელისაყვების ეტაპები, როდესაც მონაცემების სეგმენტების და სეგმენტების პროცესი პრაქტიკულად ტანადრულად მიმდინარეობს. აქედან გამომდინარე, მიდგომა ოპორტუნისტული ხასიათის უნდა ატარებდეს და ამიტომ სესაზღვრული იქნება დროითი გამოცენის და იქნება დაგეგმვის რამდენიმე ნაბიჯის ერთიან კონტეინერში გაერთიანება. ტუკი პროცესის არსი მთლიანობაში გათვალისწინებულია და ეტაპების გამოტოვებას ადგილი არ აქვს, მსგავსი მიდგომა არ დაყენებს საერთო ტრისკვს კარგი ხარისხის გეგმის შემსახებას.

ფუნდამენტალურ საკითხს ამ პროცესში უარყოფითი “უკუკავშირის” უზრუნველყოფა, რაც სასაუბროებს მიხედვით დამგეგმავებს მიწოდების გამოცდილებიდან გამომდინარე კორექტივები შეთანხმებული მოქმედებები. უკუკავშირის კონტრისტული საფუძვლიანი შეიქმნება განხილული იყნას აგრეთვე როგორც “ხარისხის ციკლის” შემადგენელი ნაწილი, როდესაც გეგმის მონიტორინგით და სეგმენტების მიწოდება, რომლის სინარსის ყველა ელემენტი ადეკვატური, რეალისტური, ეფექტური, ეკონომიური და ეფექტიანი იყოს. პროცესის ციკლი ბუნება შეადგენს სწორედ იმის საფუძვლად, რომ შედეგად გამოყალიბებული მენეჯმენტი იქნება მოქნილი ხასიათის და ადაპტირებადი სეგმენტული პრობლემები – აქედან გამომდინარე კი ადეკვატური ხარისხის.

4.2 menej ment is gegmi s momz adeba

et api 1. dagegmvi swi na per i odi

dagegmviswina periodi erT-erTi yvel aze ufro mniSvnel ovani et apia dagegmvis procesSi. am et apze ganisazRvreba, Tu risi miRweva gaxdeba SesaZl ebel i, rogor warimarTeba procesi, ra dro iqneba saWiro da vin unda iyos CarTul i procesSi. es gadawyvet il ebebi menej ment is umaRl es SesaZl o doneze unda iyos miRebul i da uaRresad kritikul ia imis mi mar T, Tu rogor gadai dgmeba pirvel i nabij ebi dagegmvis procesSi. dagegmviswina faza Cveul ebr iv Semdeg nabij ebs moicavs:

1. *dacul i t e r i t o r i i s d a n i S n u l e b a d a m e n e j m e n t i s m i z n e b i s m k a f i o d g a n s a z R v r a*

—

praqt ika gviCvenebs, rom dacul i t e r i t o r i a y a l i b d e b a a r s e b u l i s a w y i s i m o n a c e m e b i s
s a f u z v e l z e , r o m e l i c g v e x m a r e b a m e n e j m e n t i s m i z n e b i s g a n s a z R v r i s s a q m e S i
(m a g a l i T a d i S v i a T i h a b i t a t i s a n s a x e o b i s d a c v a) . d a g e g m v i s p r o c e s S i a u c i l e b l a d
d a d g e b a d a m a t e b i T i m o n a c e m e b i s m o Z i e b i s a m o c a n a , r a T a S e f a s e b a m i e c e s s x v a d a s x v a
m e n e j m e n t i s v a r i a n t e b s d a m i R e b u l i q n a s S e s a b a m i s i g a d a w y v e t i l e b e b i . x S i r
S e m T x v e v a S i u k v e a r s e b o b s d a g e g m v i s d a k v l e v i s a d r i n d e l i p r a q t i k u l i g a m o c d i l e b a
d a e s g v e x m a r e b a i m Z i r i T a d i T e m e b i s g a n s a z R v r a S i , s a d a c s a W i r o a d a m a t e b i T i m o n a c e -
m e b i s S e g r o v e b a . z e m o T q m u l i d a n g a m o m d i n a r e , m o n a c e m e b i s S e g r o v e b i s s a W i r o e b a n i

SesaZl ebel ia aucil ebel i gaxdes kvl evis grZel vadiani programis SemuSaveba. aRniSnul i miasadageba imfaqt orebis erToBl iobas, romel TaTvisac droSi mimdinare cvl il ebebi naTl ad SeiZl eba Candes an mosal odnel i iyos. es programa menejment is gegnis samoqmedo nawil is Semadgenel i iqneba.

ar unda iyos imis mol odini, rom dacul i terit oriis Sesaxeb Segr ovebul i miTel i informacia aucil ebl ad moxvdeba menejment is gegmaSi. gegmaSi mokrZal ebul i reziune unda iyos Set anil i, xol o det al uri informacia unda erTvodes dokument s cal ket omis saxiT, an ganTavsdes organizaciis internet gverdze, Tuki aseTi teqnikiuri SesaZl ebl oba arsebobs.

me-2 et api dasrul ebul i unda iyos informaciis Sefasebis et apis dawyebamde, Tumca praqt ikul i mosazrebebi dan gamomdinare, es ori et api erTmaneTs gadaf aravs.

rogorc yovel Tvis xdeba xol me, dro da xel Tarsebul i resursebi gadawyvet s, ra int ensivobiTi iqneba samuSao Sesrul ebul i aRniSnul et apze. TumcaRa, Canar T5-Si moyvanil i *saxel mZRvanel o principebi* Seicaven sasargebl o mosazrebebs imasTan dakavSirebiT, Tu romel i monacemebis Segr ovebaa upriani.

Sinaarsobrivad teqsti unda arwerdes usual od terit oriis maxasiaTebl ebs, masze moqmed gareSe faqtorebs da im faqtorebs, romlebic momaval Si gaxdeba mniSvnel ovani. ganxil ul i unda iyos Tu rogoricvl eba garemoebebi, agreTve mindingare zemoqmedebebi. mniSvnel ovania, rom romaRweril iqnas moxmarebis da saqmi anobebis saxeobebi rogorc terit oriis SigniT, isemis farglebs gareT, romlebic uaryofiTad zemoqmedeben dacul i terit oriis imfaseul obebsa da resursebze, vizit orebis im SegrZnebebs, romel Ta dasacavadac da uzrunvel sayofad Camoyal ibda dacul i terit oria.

bevr SemTxvevaSi aucil ebel i iqneba damgegmavebma gamokiTxvebis meSveobiT Seagrovon informacia. es SeiZl eba iyos terit oriaze vizit orebis raodenoba, avtomobil ebis ricxovnoba, agreTve avtobusiT, manqanebiTa da transportis sxvasaSual ebebiT gadaadgil ebul vizit ort a proporcii Semadgenloba. amgvარი informaciiT SeiZl eba dadgindes fonuri pirobebi an Camoyal ibdes ganvitar ebis tendenciebi. msgavsi informaciis generirebas amsaqmis special ist is swirdeba da, Cveulebriv, 12 an met Tves saWiroebs Sesasrul ebl ad. amdenad, informaciis mopoveba dagegmvis processis dawyebamde kar ga xniT adre unda iqnas wamowyebul i. terit oriisTvis menejment is gegnis pirvel ad damuSavebisas kritikul menejment is qmedebes SeiZl eba war moadgendes damatebiTi monacemebis moZieba, raTa gegnis monzadebis procesi ufro met ad koncentrirebul i da mi zanninar Tul i gaxdes.

aRweril obiT nawil isaTvis informaciis Segr ovebis *saxel mZRvanel o principebi* moyvanil ia Canar T6-Si. saWiro informaciis tipologia, bunebrivia, gansxvavdeba sxvadasxva dacul i terit oriebisaTvis da mWidrodaa dakavSirebul i terit oriis Tavisebur ebebs.

terit oriisaTvis specifikiuri informaciis Segr ovebasTan erTad aucil ebel ia ganisazRvros da gaTavisebul iqnas is sakanonmdebl o baza, romel ic xel isuflebis mxridan aregul irebs dagegmvis process aRniSnul terit oriebTan mimarTebaSi. Sesabamisi kanonmdebl oba SeiZl eba Seexebodes mmartvel obis yvel adones, amdenad, saWiro iqneba maTi det al uri ganxil va, raTagaTval iswinebul iqnas yvel amoTxovnebi. konser vaciasTan dakavSirebul kanonmdebl obasTan erTad, mraval i sxvasakanonmdebl o moTxovnis dakmayofil ebis saWiroeba SeiZl eba gaxdes saWiro dacul i terit oriisaTvis, magal iTad, rogorebicaa, wyal momaragebis sakanonmdebl o baza, kul turul i menkvidreoba, meTevzeoba, nadiroba, tel ekomunikaciebi, gzebi da el eqt romomargebis infrast ruqtura.

damgegmavma agreTve unda gaicnობიერ os, aqvs Tu ara adgil i aRiar ebul saer TaSor iso

val debul ebebs teritoriis mi mar T. aseTi val debul ebebi SeiZl eba ar sebobdes im obieqt ebTan dakavSirebiT, roml ebic gawevrianebul ni arian saer TaSoriso SeTanxmebebsi, rogo rebicaa, magal iTad, kul turul i menkvidreobis saer TaSoriso konvencia. regional uri SeTanxmebebi (magal iTad evropis “nat ura 2000”) (ixil eT agreTve Tavi 6). damgegmavebma unda icodnen, agreTve, rom mraval i obieqt i SeiZl eba j er ar iyos gaer Tianebul i saer TaSoriso xel Sekrul ebebSi, magram hqondeT amis potencial i: menej ment is gegm is xar isxma SeiZl eba miSvnel ovnad Seuwyos xel i gadawvet il ebas saer TaSoriso st at usiT aRiar ebis Taobaze.

Canar Ti 6. aRwer il obiTi nawil is saxel mZRvanel o principi bebi

adgil mdebar eoba (gamedi da gr Zedi)

f ar Tobi

IUCN-is dacul i terit oriis mar Tvis kat egor ia

daf uZnebis samar Tl ebrivi st at usi (igul isxmeba rogor c mTel i obieqt i, ise mi s Semadgenel i nawil ebi) da Sesabamisi sakanomdebl o baza

samar Tl ebrivi sakuTrebis forma, dasaxl eba, misadgomi gzebi, sxvadasxva pirobebi da SezRudvebi

menej ment is saagent os da mi si adgil obrivi er Teul ebis misamar Tebi

organizaciul i sakiTxebi

miwaTsar gebl obis amJami ndel i mdgomar eoba (mociavs sat yeo mowyobas, resur sebis eqspl uat acias, iseTebis, rogo rebicaa inert ul i masal is mopoveba da meTevzeoba)

terit oriis f ar gl ebSi da mi s gar eT ar sebul i servisebi

ZiriTadi misadgomi gzebi

gansakuTrebul gamowvevas (da imavdr oul ad SesaZl ebl obas) war moadgens iseTi dacul i terit oriebi, roml ebic gadian an axl os mdebar eoben saxel mwifo sazRvar Tan da ebj inebian mezobel i qveynis an Sidasaxel mwifo ebriv sazRvrebs, roml ebs mi Rma agreTve mdebareobs teritoria dacul i st at usiT an roml is dezignaciac SesaZl ebel ia cal ke kanomdebl obiT. IUCN aseT SemTxvevaSi mxars uWers transsasazRvro TanamSroml obas (Sandwith _., 2001): igi ur Cevs menej erebs, “SeimuSaon er Toblivi an urTier TTavsebadi menej ment is gegmebi da daner gon gaer Tianebul i menej ment is Sexvedrebis praqt ika st rat egiul i transsasazRvro el ement ebis gansaxil vel ad aRniSnul i gegmebis f ar gl ebSi”.

damgegmavebma unda gaacnobier on, rom sxvadasxva xasiaTis inst it uciur faqt orebs SeuZl iaT zemoqm edeba iqoni on dacul terit oriebze da es faqt orebi m xedvel obaSi unda iqnes miRebul i.

ეს შეიქმნა იყოს ტანამსრომლი ობა და შეტანხმებული დაცული ტერიტორიების სიღრმე და მაქსიმალური მოხვედრის ადგილი ობრევის მოხდასთან, ბუნებრივი რესურსების მართვის უწყებებთან, რესურსების მოპოვებელ კორპორაციებთან (ვიარისეული მოპოვება, სათევზაო მეურნეობა), ტურიზმის ორგანიზაციებთან და ბიზნესებთან. დამგეგმავმა უნდა ივარაუდოს ისიც, თუ რა სახის გადასაწერილი სავალდებულოები შეიქმნა იყოს სავალდებულოები: მაგალითად, მართვის სემოსავლების გარკვეულ დონეზე, თუ უზრუნველყოს ვარიანტების დაცვის ინდიკატორების კონკრეტული მატარებლების მიწვევა.

დაცული ტერიტორიის არსის სახელმძღვანელო პრინციპები მოყვანილია ცანართ 7-ში.

ცანართ 7. დაცული ტერიტორიის არსის სახელმძღვანელო პრინციპები

1. ინფორმაციის ნაკლებობის იდენტიფიკაცია

მართალია დაცული ტერიტორიისათვის შეიქმნა ადგილი ჰიპოდონური ინფორმაციის ნაკლებობის ასეთ შემთხვევაში ინფორმაციული ტერმინები დასავლეთში უნდა იყოს არსებობის ნაკლებობის იდენტიფიკაცია პროცესის ამ ეტაპზე ტერიტორიის დანიშნულების გამოადგენს. მაშინვე, რაც გამოიკვეთება ინფორმაციის სიმწიფის კონკრეტული მართვით, მენეჯმენტის პირველი გეგმის მიზნად შეიქმნა იყოს ინფორმაციის სევესების (ან უკვე არსებული ინფორმაციის ტაშის) ამოცანა.

არის ისეთი შემთხვევები, როდესაც ინფორმაციის სიმწიფის განპირობების იმას, რომ შეიქმნა ებელი ხდება ტერიტორიის მდგომარეობის სეფების განხორციელება. თუკი ამას ადგილი აქვს, ეს მკაფიოდ უნდა იყოს გაცხადებული. კრიტიკული ადგილი ებელი მონაცემების სეგრეგაციის დასრულებამდე საწარმოების გარდაცვალების ეტაპზე მენეჯმენტის გეგმა.

2. ინფორმაციის ნაკლებობის გამოდგენის პროცესი არ უნდა შეიქმნას

“ბუნების კონსერვაციის საერთაშორისო კავშირის” მენეჯმენტის დამგეგმვის სახელმძღვანელო პრინციპები კატეგორიული არნიშნული სავალდებულოები: “მცირე გამოწვეული საგანგებო, ტიტულის ყოველთვის მდარია მოსაზრება გადაიდოს გადაწყვეტილების მიღება ადრეულ ეტაპზე ინფორმაციის სრულად მოგროვებამდე, რომელიც გადაწყვეტილების მიღების მოგვიანებით აქვს გაცხადება საწარმო” (კელიერი 1999). არსებობს გარკვეული ტენდენცია იმისა, რომ ორგანიზაციები ეჭვიან “გადაწყვეტილების მიღების პარალიზის” მდგომარეობაში, როდესაც უფრო სერიოზული გადაწყვეტილების მიღება ან საკოტორიო სავალდებულოების გადაწყვეტა არაა დეკლარირებული ინფორმაციის პირობებში. მენეჯერებს (და დამგეგმავებს) სავალდებულო აქვთ უზრუნველყონ ივარაუდონ, რომ საკმარისი ინფორმაცია გააჩნიათ და მათ არ აქვთ სხვა გამოსავალი. გარდა იმისა, რომ სეგუნდური არნიშნული დამატებითი ინფორმაციის შესაძლო სიმწიფის არ უნდა იყოს თავის მართვითი მიზნად გეგმის შემსახების დავიანებისთვის:”

“ფიზიკური, ბიოლოგიური და სოციალურ-ეკონომიკური მასალებების მართვის არსებობის შესაძლებელი კომპეტენციის და კვალიფიკაციის გეგმის შემსახება. მართალია ხარისხის მონაცემები დამატებული ობიექტების მენეჯერს ან დამგეგმავს, მაგრამ სავალდებულო იქნება გეგმის სინარსის დამატებითი ებელი. ობიექტის შესახებ დამატებითი ინფორმაციის არგონა ებელი არსებობს მდგომარეობის სავალდებულო მიზეზს გადაიდოს მენეჯმენტის მდგომარეობა და სანაცვლოდ გარდაცვლილი გეგმის ებელი” (კელიერი 1999).

3. უნდა მოგროვდეს და გამოვიყენოთ მხოლოდ რელევანტური ინფორმაცია

მენეჯმენტის გეგმის ასავალდებულო ტენდენცია გადაიყენოდა, რათა სავალდებულო დოკუმენტები და ამ პრობლემის უდიდესი ვარიანტი არსებობის ნაკლებობის მიხედვით. არსებობს არ უნდა იყოს ზედმეტად დეტალური. მენეჯმენტის გეგმის არსებობის ნაკლებობის მიხედვით უნდა იყოს რელევანტური დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტისათვის.

Canar Ti 7. (gagr Zel eba)

4. obi eqt ur i aRwera, "Ri rebul ebi Ti Sef asebebi s" gar eSe aRwera war modgenil i unda iyos faqt obrivi masal iT, Rirebul ebebiT daxunZl ul i gancxadebebi "Sef asebis" et apisTvis unda iyos mindobil i

"aRwera i Ti nawil i, SesaZl ebl obebis fargl ebSi, unda iyos neitral uri xasiaTis; Tavidan unda avicil oT Rirebul ebi Ti Sef asebebi. TumcaRa, terit oriis srul iad "obi eqt uri" daxasia Teba SeuZl ebel ia. zogier Ti tipis informacia, magal iTad l andSaf t ebis maxasia Tebl ebi, Tavisi Sinagani bunebi T Rirebul ebi Ti xasiaTisaa. miuxedavad amisa, aRwera sist emur i midgomebi T unda Sesrul des. r odesac moyvanil ia subieqt ur i mosazr ebebi an Sef asebebi – iqve unda gacxaddes, vis mi er iqna is gamoTqmul i" (Clarke and Mount 1998).

5. faqt ebi s xar i sxobrivi dar aodenobrivi analizi, gar eSe daSvebebi faqt ebis war modgena, r amdenadac es SesaZl ebel ia, unda ganxorciel des raodenobrivi macvenebel ebis Cvenebi T da wyar oebis mi Ti Tebi T. TumcaRa, "daudast ur ebel i" faqt ebis damownebis nacvl ad, umj obesia, maTTan mi mar TebaSi gamoviyenoT sit yvebi "ramdenadac CvenTvis cnobil ia..." da sxv.

"es gacil ebi T ukeTesia, vidre saki Txis mcodne special ist ebs xel Si CaugdoT argument ebi, romel Tac isini gegmis Casagdebad gamoiyeneben; agreTve moyol eben im nawil ebis kritik asac, sadac srul iad dadast ur ebul i faqt ebia moyvanil i" (CCS 1989).

Tuki informacia imTaviTve Sinaganad miker Zoebul i xasiaTisaa, es aRniSnul i unda iyos. gamoyenebul i daSvebebi aseve unda mieTi Tos. aRweris umet esi monakveTebi daSvebebis saf uZvel ze mi Rebul informaciaze iqneba daf uZnebul i, gansakuTr ebi T nakl ul i informaciis SemTxvevebSi, an r odesac informaciis mi Reba ver moxer xdeba, an igi aradamj erebel ia, an zedmet ad Zviria da SeZena ver xer xdeba, an saer Tod scil deba dagegnwis kompet enciis fargl ebs.

6. l akonur i gadmocema - r ukebis da danar Tebis gamoyeneba

damxmare saxis informacia danar TebSi SeiZl eba ganTavsdes, an sul ac l iteraturul wyar oebSi mieTi Tos. r ukebis gamoyenebi T SesaZl ebel i xdeba didi odenobis informaciis l akonur ad war modgena. maTi gamoyenebi T SesaZl ebel ia, magal iTad, geol ogiuri Taviseburebebis, mcenareul i safaris, hipsometriis, adgil obrivi kl imaturi Taviseburebebis, vel uri bunebis ZiriTadi habitatebis, cxovel Tamigraciis gzebis, rekreaciis int ensivobis, ekonomikuri siduxWiris xarixis da adgil obrivi mosaxl eobis damaxasia Tebel i sxva faqt or ebis, agreTve mi waT-sar gebl obis procesebis il ust r ireba da mar kireba.

7. adgil obrivi codnis gamoyeneba

dacul i teritoriebis da mmdbare miwebis Sesaxeb informaciis Segrovebisas Zal ze sasar gebl o SeiZl eba gamodges adgil obrivi codna. adgil obrivebma xSir ad ufro metiician vidre e.w. "eqspert ebma". SeiZl eba adgil obrivi macxovrebl ebis gamoyeneba monacemebis Sesagrovebl ad, gar kveul i gasamrjel os gamoyof iTac ki. es, gar da imisa rom adgil obrivi monawil eoba savar audod ufro ekonomuri aRmoCndeba, gazr dis maT daint er esebas da survil s monawil eoba mi i Ron dagegnvaSi. aborigen mosaxl eobaSi arsebul i tradiciul i codna mcenareebisa da cxovel ebis da maTi dacvis gzebis Sesaxeb agreTve SeiZl eba gamosadegi iyos.

ეტაპი 3. ინფორმაციის შეფასება

არნისული ეტაპის დანისული ება განისაზრვოს და გაცემული იქნას, რით არის დაცული ტერიტორია მნიშვნელოვანი. ეს გვეხმარება არწვევით დაცული ტერიტორიის ტანდაკავსირებულის რირებულებანი, განმარტავს რის გამო იქნა იგი დაარსებული და განსაზრვავს იმსარგებელს, რომელიც მოაქვს საზოგადოებისათვის.

რამდენადაც მეთიურად რეაქცევა ადგილობრივი მოსახლეობის და “დაინტერესებულები” მონაწილეობას დაეგმვის პროცესში, მნიშვნელოვანია გვქონდეს მექანიზმი, რომლის მეშვეობითაც განისაზრვავთ და არწვევით ტერიტორიის რირებულებებს, რომელთაც ისინი ანიჭებენ ამ ტერიტორიებს.

დაცული ტერიტორიის რირებულებები კარგად უნდა იქნას განსაზრვული. უნაარმდეგ შემთხვევაში არსებობს იმის შესებულება თუ გაუთვითცნობიერებელი რისკი, რომ მენეჯმენტი საკმარისად ვერ შეძლებს მოახდინოს არამარტო ბუნებრივ რესურსებზე, არამედ მოსახლეობის, განსაკუთრებით ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობაზე. ხსირ შემთხვევებში დაცული ტერიტორიის გამოყენების მიზანი თავიდანვე სუბიექტური მიზეზებით არის განპირობებული, ან ცუდად არის წარმოდგენილი და არასაკმარისად გახილვადი საზოგადოებისათვის. იმ შემთხვევაში, თუკი მენეჯმენტი გეგმავს მოახერხებს სინაგანი ბუნებრივი და კულტურული რირებულებების დოკუმტირებას, არათავსებადი საკმარისობები შეიქმნება გარდაცვალების ტულის კონსერვაციის სენარცუნება მონაწილეობის. თუკი მენეჯმენტი გეგმავს იტვალისწინებს ადგილობრივი მოსახლეობის უხილვადობას, გახილვადობა მათი მხარდაჭერის მოპოვება და ამ მხარდაჭერის სენარცუნება.

რირებულება თავსეფების პროცესი ირწინავს სეგება:

1. ზირითადი მასხიატებლების ან განსაკუთრებული რირებულებების განსაზრვავა. ეს მასხიატებლები ან რირებულებები, რომლებიც დაცული და სემონახული უნდა იყოს, რათა სენარცუნებული იყოს დაცული ტერიტორიის მნიშვნელოვნება. არ არის აუცილებელი, რომ სემონახისაზრვით მოქმედდეს დაცული ტერიტორიის ფარგლებში.
2. ტერიტორიის რირსესანი სნაობის სესახებლაკონური განცხადების სემონახება, რომელიც განმარტავს დაცული ტერიტორიის მნიშვნელობას საზოგადოებისათვის და კონკრეტული ინტერესის მქონე ადგილებისათვის. განცხადება რირსესანი სნაობის სესახებ განაწვობს რირებულებების განსაზრვავის ტემას, დაუმატებს რა არწვევას უნიკალურ მასხიატებებს, აგრეთვე წარმოადგენს დაცული ტერიტორიის რეგიონალურ, ეროვნულ და საერთაშორისო კონტექსტში. გარდა იმისა, რომ წარმოადგინოს დაცული ტერიტორია უფრო ფართო ხედვით, მსგავსი განცხადება უნდა იქმნას იმ კარგის, რომლის გარშემოცაშიც თავსეფების მენეჯმენტი გეგმავს.

დაცული ტერიტორიის მნიშვნელოვნება, მათ სორის სესახებულებები მისი რირებულების სესახებ, პირველადი მნიშვნელობის ტერიტორიის სესახებში რებულის სხვადასხვებების და მისი მარტვისა და გამოყენების ტაობაზე მი რებულის გადამწყვეტილებების მიმართ. ზოგ შემთხვევაში დაცული ტერიტორიის შესწმის კანონმდებლობა ან სამართლებრივი ხელსეკრულება მოიხსენიებს მის მნიშვნელობას, უმეტეს შემთხვევებში კი ეს ფაქტობრივი მოქმედება კარგით ან საერთოდ არ იქნება მოხსენიებული.

ნებისმიერი დაცული ტერიტორიის შეფასების განხორციელების მნიშვნელოვან ნაწილს წარმოადგენს იმ კრიტერიუმების გამოყენება, რომელთა მეშვეობითაც განისაზრვება და გაიზომება მისი ბუნებრივი, კულტურული და სოციალურ-ეკონომიკური რირებულება დრეს და მონაწილეობის. ტუმცარა, მენეჯმენტი მრავალი გეგმავს ახერხებს სწორად გამოყენების დაცული ტერიტორიისათვის არსებული და პოტენციური კულტურული, სოციალური და ეკონომიკური რირებულებანი და სემონახის ფარგლებში უფრო ვიწრო ეკოლოგიური ასპექტების შეფასებით. გამწვრიახობა მოიტხოვს რირებულებების უფრო ფართო სპექტრის განხილვას, რადგან ამის გარეშე შეიქმნება უარყოფითი ტანგანაწილის ადგილობრივი მოსახლეობის დაცული ტერიტორიის მიმართ, რასაც შეიქმნება საგრძნობლად შეაწვავს დაეგმვის პროცესი და სემონახის მენეჯმენტი ეფექტურობა.

dacul i teritoriebis “gansakuTrebul i Rirebul ebebis” dasadgenad gansaxil vel i faqtor ebis *saxel mZRvanel o principi* moyvanilia Canar T 8-Si.

sayur adReboa, agreTve, rom dacul i teritории Sesaxeb informaciis moZieba da Sef aseba farTo konsul taciebis safuZvel ze unda iyos Sesrul ebuli. TumcaRa, iseTi sakiTxebi, rogo rebicaa iSviaTi mcenareebisa da cxovel ebis adgil mdebareoba, ar unda iqnas gamoqveynebuli zusti saxiT.

Canar Ti 8. “Rirebul ebebis” dadgenis *saxel mZRvanel o principi*

dacul i teritории mSvnel obis Sef asebisas gamoiyeneba Semdegi kriteriumebi:

- teritoria war moadgens bunebriobis, xedebis, geologiuri, samecniero, ekologiuri, floris, faunis da rekreaciuli Rirebul ebebis gansakuTrebul magaliTs (da Tuki war moadgens, rakuTxiT)
- teritorias gaaCnia specifikiuri biologiuri atributebi, mcenareuli tipebi dalandsaftis formebi (da Tuki gaaCnia, rasaxis)
- arseobs dacul i teritории ekologiuri mTlianobis SenarCunebisatvis aucil ebeli areal ebi (maT Soris wylis nakadis da xarisxis SenarCunebisatvis aucil ebeli areal ebi, daramizeziT)
- arseobs adgil obrivi Temebisatvis sasicocxli o mSvnel obis mqone areal ebi da resursebi (ekonomikuri, kulturnuli an sxva Tval sazrisiT)
- arseobs areal ebi da resursebi, romlebic mSvnel ovan serviss da samsaxurs uwevs dacul i teritории siaxloves mcxovrebmoxal eobas, gansakuTrebiT rodesac aRniSnul serviss mSvnel ovani ekonomikuri da politikuri Rirebul eba gaaCnia
- arseobs mcenareTa da cxovel ebis iSviaTi da endemuri saxeobebi
- arseobs sensitivi, dazianebis an gadaSenebis saf rTxis qveSmyofi mcenareebi, cxovel ebi da habitatebi
- arseobs resursebi, romlebic gansakuTrebul ad sensitivria adamianis mersar geლობის მიმართ
- arseobs modifirebuli l andsaft ebis gansakuTrebuli magaliTebi da bunebrivi resursebis mdgradi gamoyenebis sanimuSo praqtika
- arseobs gansakuTrebuli arqeologiური ან ისტორიული obiect ebi
- arseobs kulturnis gansakuTrebuli Zeglebi
- aRiarebulia msolflio masStabiT (magaliTad, kulturnuli memkvidreobis kuxiT, ramsaris konvenciiT da sxva).

etapi 4. susti mxareebis, SesaZlebelobebis da saf rTxeebis gamovlenadacul i teritории konkretuli menejmentis miznebis gansazRvr amde unda dadgindes menejmentis susti mxareebi, agreTve Ziritadi saf rTxeebi teritории Rirebul ebebis mmarT.

zogierTi SezRudva ganpibobebul ia bunebrivi garemoTi. magaliTs war moadgens teritoriaze arsebuli ekologiური procesebi, unikaluri da mowyvadi maxasiaTelebis arseoba, resurssis Sedar ebiTi iSviaToba da nebis mერი sxva gamovleni li aspekti.

- SeზRudvebi SeiZl eba sxva f or mi Tac gamovl indes, rogor ebi caa:
- samarTl ebrivi val debul ebebi.
- mi waTsar gebl obis SeზRudvebi.
- moxmarebis istoria (magal iTad meTevzeobis Camoyal ibebul i praqtika, an wiaRiseul is mopoveba).
- moTxovnebi j anmrTel obisa da usaf rTxoebis dacvis Tval sazrisiT.
- menej ment is SeზRudvebi.
- saqmianobis da moxmarebis prioritet ebi (rac asaxul i unda iyos gegmaSi).
- val debul ebebi mezobl ebis, vizit orebis da sxvaTa mi mar T.
- agreTve pol it ikis sxva mosazr ebebi.

dacul i teritoriebis saf rTxeebi da zewol amis resursebze SeiZl eba adamiანის მიერ იყოს war moSobil i, an bunebrivi procesebi T war moqmnili, generirdebodes dacul i teritორიის SigniT an მის გარეT. xSir ad aRniSnul i gamovl indeba dacul teritორიაზე socialური ან ეკონომიკური zewol is saxiT.

ramdenadac dagegmva Tavis SinaarsiT momaval zea orientirebul i, gamovl enil i da Sef asebul i unda iyos is faqt orebi, roml ebic dacul i teritორიის momaval ze axdenen zegavl enas. ramdenadac amgvari winaswar met yvel eba saukeTeso SemTxvevaSi ganuzRvrel obasTanaa dakavSirebul i, samomavl o tendenciebis gansazRvara iseTi mi mar Tul ebebiT, rogor ic aris moxmareba vizit orebis მიერ, ეკონომიკური და masTan dakavSirebul i zewol ebi, agreTve ekologiური cvl il ebebi. gansakuTrebiT mniSvnel oვანია socialურ-ეკონომიკური გარემოს gansazRvra. winaswar ganWvret a Seexeba ara mxol od saf rTxeebs, es SeiZl eba Seexebodes agreTve cvl il ebebs ukeTesobისკენ, gaumj obesebis an aRdgenis SesaZl ebl obეbs (magal iTad mavnebel Ta raodenobis Semcireba).

mas Semdeg, rac ganisazRvreba, saf rTxeebi (da SesaZl ebl obეbi) mkafiod unda iyos formul irebul i menej ment is gegmaSi. mraval i praqtikოსი ამ ინფორმაციას aRweril obiT nawil Si debs, xol o sxvebs ammi zni T Semoaqv T specialური Tavi pir ob iTi saxel wodebiT “anal izi”.

arsebobs mraval i teqnika dagegmavi j gufis მიერ gadasaWr el i sakiTxebის იდენტიფიკაციის და Sef asebis procesis xel Sesawyობად. magal iTad, tanzani is er ovnul i parkebis menej ment is dagegmvis proeqt iT maTi er ovnul i parkebis Tvis m zaddeboda menej ment is gegnebi “st rat egiul i dagegmvis procesis” gamoyenebiT. “st rat egiul i dagegmvis procesis” gul isxmobs interaqtiul i samuSao Sexvedrebis Cat arebas, raTa uzrunvel yofil iqnas monawil eobis maqsimal urad farTo wre, profesional Ta da sazogadoebის wvl il iT da mxar daWer iT. gamoiyeneboda “nominalური j gufური procesi”, raTa Camoyal ibebul iyo konsensusი პრობლემებისა და gadasaWr el i sakiTxebის იდენტიფიკაციისა და prior it izirebis, gansakuTrebul i Rirebul ebის resurseბისა და menej ment is მი zneბის Sesaxeb (Young 1992).

et api 5. menej ment is xedvisა და მი zneბის SemuSaveba

gr Zel vadi ani xedva

menej ment is dagegmvis procesSi SemuSavebul da formul irebul unda iqnas dacul i teritორიის samomavl o idealური mdgomareoba. zog gegmaSi es momaval i ganisazRvreba dacul i teritორიის მი znebsა და daniSnul ebaSi. sxva SemTxvevaSi maT “gr Zel vadian მი znebs” uwodeben. Sedar ebi T Tanamedrove gegneბის aRniSnul s “xedvas” uwodeben.

vizit or Ta da monmar ebel Ta momsaxur ebis saSual ebebi.
ganaTl eba da kval ifikaciis amaRl eba (t reningi).
social uri da kul turul i maxasiaTebl ebi.
Semosavl ebis gener ireba.
t er it or ie bis ser vise bi.
administ racia.

konkret ul i mi znebis formul irebisas da priorit et ebis ranJirebisas mxedvel obaSi unda iyos miRebul i “bunebis konservaciis saer TaSoriso kavSiris” dacul i t er it o r ie bis Sesabami si kat egori is menej ment is mi znebi.

kval i f i c i ur ad gawer il i mi znebi s maxasi aTebl ebi

mi znebis sworad formul ireba kritikul ia imis gansasazRvr ad, ef eqt ur ia Tu ara menej ment is gegma. Tuki mi znebi sust adaa formul irebul i da gamoxat ul i, an ar ar is cxadi da gasagebi menej er ebisTvis, gegma dakar gavs misdami pat iviscemas da Sedegad menej ment i ver SeZl ebs ganaxor ciel os svl a dacul i t er it or i isTvis SeTanxm ebul i xedvis mi saRwevad an ki dev ver daakmayof il ebs daint er esebul i mxar eebis mol odins.

mi znebis gawer is *saxel mZRvanel o principebi* Sej amebul ia Canar T 9-Si, xol o uf ro gaSl il i saxi T moyvanil ia qvemoT:

konkret ul i

ef eqt ur i menej ment i es ar is ara mxol od miznis miRweva sazogadod, ar amed yovel i konkret ul i miznis miRweva. mkaf io da gazomvadi miznebis gareSe Znel ia imis gansasazRvr a, Tu r a ar is gasakeTebel i da rogor .

zogierTi menej ment is gegmis tipiur sisust es war moadgens zedmet i “m i swr af e bi Toba” miznebis formul irebisas. mar Tal ia, maRal i mi swr af ebebis qona mmiSvnel ovania, msgavsi gr Znobebi ukeTesia aisaxos xedviT nawil Si. menej ment is miznebis ise unda iyos gawer il i, rommaTi int er pret acia ar iyos gar Tul ebul i.

■ mi Rwevadi da real i st ur i

dacul i terit oriis miznebis mi Rweva SesaZl ebel i unda iyos imis mædvel obaSi miRebiT, rom menej erebs mra val i sirTul e SeiZl eba SexvdeT gadasal axad. am mizeziT xedvaSi gacxadebul i miswraf ebebi praqt ikul i for miT da konkr et ul i real obis gaTval iswinebiT unda iqnan gamoxat ul ni. Tavi unda davaRwi oT “keTil survil ebs”.

■ dr oSi gawer il i

ramdenadac es SesaZl ebel ia, miznebi dr oSi unda iyos gawer il i. marTal ia, amis praqt ikul i mi Rweva dagegmvis 5-10 wl iani per speqt iviTaa savar audo, igive principi vr cel deba uf ro gr Zel vadian gegmebze. menej erebis angariSval debul eba daint eresebul i mæareebis mi mar T unda gaizomos gegmis gansaxorciel ebel i qmedebebis dr oul i Sesr ul ebiT.

■ gaz omvadi

menej erebs unda SeeZl oT ganaxadon, menej ment is qmedebebi aRwevs Tu ar a sasur vel miznebs, radgan swored es ar is war mat ebis mniSvnel ovani maCvenebel i. amis Cveneba mxol od maSin SeiZl eba, Tuki xer xdeba miznis raodenobr ivad formul ireba, an moit ans iseT Sedegs, romel ic ramenair ad eqvemdebar eba gaz omvas. menej ment is gegmebi aRniSnul i faqt or is mædvel obaSi miRebiT unda gaiwer os. es ar ar is advil i saqme da xSir ad ar gvaqvs ekol ogiuri maxasiaTebl ebis sakmar isi codna, raTa SevZl oT maTi gaz omva. mi uxedavad amisa, pir vel i nabij ebis gadadgma gaz omvadi midgomebis Sesabamisad fundamental uri mniSvnel obisaa da amiT SeiZl eba ganisazRvr os Semdgomi kvl evis da informaciul i moTxovnil ebebi.

gaer Tianebul i samefos bunebis konservaciis mra val i obieqt isaTvis gamoiyeneba e.w. “saer To st andart ebis monit oringis” midgoma. igi SemuSavebul iqna mniSvnel ovani obieqt ebis monit oringis st andart izaciis mizniT:

“aRniSnul i midgomis Sesabamisad, mxol od is maxasiaTebl ebi eqvemdebar eba monit orings, romel Ta mizeziTac iqna Camoyal ibebul i sakonservacio terit oria. amis Semdeg xdeba maTi kl asificireba sasurvel an arasasurvel mdgomareobaSi myof ad. am gziT SesaZl ebel i xdeba maxasiaTebl is kat egorizacia rogorc sakonservacio miznis damakmayofil ebel i (sasurvel i mdgomareobis SemTxvevaSi) an ar adamakmayofil ebel i (arasasurvel i mdgomareobis SemTxvevaSi)” (Alexander and Rowell 1999).

aRniSnul i midgoma kargad muSaobs im SemTxvevaSi, rodesac SeiZl eba maxasiaTebl is raodenobrivi gamosaxva, magram ar muSaobs nakl ebad xel Sesaxeb SemTxvevebSi, rogor ebi caa bunebis simSveniere an vizit or Ta Segr Znebebis dakmayofil eba. aseT SemTxvevebSi pir dapi ri da ar apir dapi ri indikat or ebis dasadgenad sazogadoebrivi gamokiTxvebis Sedegebi SeiZl eba iqnas gamoyenebul i. magal iTad, vizit or Ta gamokiTxva gviCvenebs maTi kmayofil ebis dones dacul i terit oriis menej ment is xar isxis mi mar T da Sedegebi SeiZl eba gamoyenebul iqnas war mat ebis raodenobr iv indikat or ad. kiTxvebze, “moinaxul ebT Tu ar a par ks ganmeorebiT?” an “parkis romel i maxasiaTebl ebi moewona yvel aze met ad mæxvel s?” pasuxebi SeiZl eba gamoviyenoT mniSvnel ovani, magram nakl ebad xel Sesaxebi Rirebul ebebis sazomad, amiT Sef asdes war mat ebis done da Sedegebi gamoyenebul iqnas samomavl o dagegmvisTvis.

■ asaxavs dacul i terit oriis dani Snul ebas da Rir ebul ebebs

aRniSnul i miznebi ki ar unda imeorebdes dacul i terit oriis daniSnul ebas, aramed ayal ibebdes imniSvnel ovan aspeqt ebs, roml ebi c uzrunvel yof en dacul i terit oriis daniSnul ebis Sesr ul ebas.

- **gamoTqvams sasur vel mi z ans, da ar a am mi z ni s mi Rwevi s gz ebs**
es xSiri Secdomaa miznebis formul irebisas, radgan sasurvel i miznis formul ireba ufro rTul ia, vidre imis gancxadeba, Tu rogor iqneba igi miRweul i. miznebi ar unda aRwer dnen programebs, qmedebes da saWiro mdgomareobis miRwevisaTvis aucil ebel saSual ebebs – es war moadgens amocanebs, romel Ta formul ireba procesis Semdgom etapebze ganixileba. magal iTisaTvis, Tuki mizania kritikul i habitatis dacva, mizani unda exnaurebodes saf rTxes, romel ic unda gadail axos (xanZari, mavnelebi) da ar a imas Tu rogor iqneba Sedegi miRweul i.
- **adeqvat ur ad pasuxobdes gadasaWr el sakiTxebs**
miznebi unda pasuxobdes im gadasaWr el sakiTxebs, romlebic procesis adreul etapebze iqna formul irebul i. yvel aZiriTadi sakiTxi asaxul i unda iyos Tundac erT mizanSi mainc. TumcaRa, ar aris aucil ebel i rom yvel a cal keul i mizani aucil ebl ad Seesabamebodes romel ime erT gadasaWr el sakiTxs. mosal odnel ia, rom gveqneba iseTi miznebi, romlebic ar gamomdinareoben konkretul i gadasaWr el i sakiTxi dan, magram miuxedavad amisa, axasiaTeben parkSi misaRwev romel ime mdgomareobas.
- **Tan axl avs mokl e dasabuTebebi**
gadawvyvet il ebis miRebis procesSi, agr eTve gemis proeqt sada sabol oo variant Si moyvanil i unda iyos argumentacia SerCeul miznebtan dakavSirebiT. am gziT SesaZlebel i gaxdeba menejmentis gegmis da misi miznebis mniSvel ovnebis Setyobineba audit or iisTvis.
- **pr i or i t e t e b a d r a n J i r e b u l i a**
miznebi priorit etebis ranJirebiT unda iyos war modgenil i, raTa uzrunvel yof il iqnas imis gaxdeba Tu romel ia menejmentis gegmis meSveobiT gadasaWr el i yvel aze mniSvel ovani aspeqt ebi.

mi saRebi zRvar i da pot enci ur i pr obl emi s z Rvar i

sul ufro xSiria mcdel oba uSual od miznebsive iyos Caqsovil i konkretul eba da misaRwevi donebi, ris uzrunvel sayof adac dacul i teritoriebis ZiriTadi maxasiaTebl ebisaTvis (da maTi atribut ebisaTvis) muSavdeba e.w. “cvl il ebis misaRebi zRvar i - LAC”. LAC mdgomas Tavdapir vel ad iyenebdnen vel uri bunebis rekreaciul i amt anunar ianobis dasadgenad, magram ammetodol ogiis sar gebl ianoba aRiar ebul iqna dagegmvis procesis ufro farTo kont eqst Si.

LAC mdgoma imaSi mdgomareobs, rom ganisazRvros sxva menejmentis miznis aRsrul ebis resursebze zemoqmedebis is done, roml is miRma zemoqmedebis ganxorciel eba dasaSvebi aRar aris. LAC afiqsirebs im “standarts”, romel ic Seesabameba minimal ur ad misaReb mdgomareobas (da ar a sasurvel mdgomareobas, an ki dev mi uRebel mdgomareobas). Sedegad vRebul obT, rom resursis mdgomareobis gauar eseba dasaSvebia manam, sanammi minimal ur ad misaRebi mdgomareobis miRwevis saf rTxe Sei qmneba. am moment is dadgomi s Semdeg, menejment i unda Caer Tos saqmeSi, raTa ar moxdes mdgomareobis Semdgomi gauar eseba. monitoringis war moebaa saWiro, raTa Tval yuri vadevnoT da gavzomoT faqt iuri mdgomareoba da ganvaxorciel oT menejment is int er vencia, Tuki SeTanxnebul i zRvar i dar Rveul ia an misi dar Rvevis saf rTxe iqmneba.

LAC Semdegnair ad mat ebs konkretul obas miznebs:

- **afiqsirebs raodenobriv sazRvrebs SerCeul i ekol ogiuri parametrisaTvis, nacvl ad imisa, rom gamoviynoT iseTi cnebebi, rogor icaa, magal iTad, “bunebr ioba” (rac eqvemdebar eba sxvadasxva int erpret acias);**

“pot enciuri probl emis zRvari” gansazRvr av s maxasiaTeb l is “sasurvel mdgomareobas”, afiqsirebs ra parametris cvl il ebis kontinuums zeda da qveda zRvars. maTi arsi mdgomareobs imaSi, rom asrul eben erTgvari “wiTel i signalis” moval eobas da rodesac miRweva garkveul i zRvari, an rodesac model irebis Sedegebi gviCvene ben rom es zRvari miRweul i iqneba, menej erebs daeval ebaT daadginon mizezebi da Seafason cvl il ebis masStabi. aRniSnul i Sefasebebi SemdgomSi safuZvl ad daedeba gadawvet il ebas, Sesworebebi iqnas Setanil i dadgenil cvl il ebebSi, Tu saWiroa “pot enciuri probl emis zRvaris” axl idan dakal ibrireba. ganmeorebiTi kal ibracia saSual ebas aZl evs menej erebs da mecnierebs sistemis ekol ogiuri maxasiaTeb l ebis Sesaxeb SeZenil i ganaxl ebul i codna gamoiyenon da Secval on “pot enciuri probl emis zRvari”, Tuki dadginda, rom misi l imit ebi araadeqvat ur doneebze iyo dayenebul i.

rogorc “cvl il ebis misaRebi zRvaris” ise “pot enciuri probl emis zRvari asaxul i unda iyos saoperacio gegmaSi (samuSao gegma, samoqmedo gegma an ganxorciel ebis gegma), roml iTac gansazRvr ul ia gansaxorciel ebl adaucil ebel i menej mentis qmede bebi, dadgenil ia maTi ganrigi da miTiTebul ia Sesarul ebis pasuxismgebl obac. doku ment s SeiZl eba Tan erTvodes samuSao gegmis Sesarul ebis Rirebul ebis sail ust racio finansuri informaciac.

et api 6. vari ant ebi s, maT Soris zoni rebi s identifikacia da Sefaseba mas Semdeg, rac Camoyal ibebul ia menej mentis miznebi, Semdeg nabij s war moadgens imis gansazRvra, Tu rogor SeiZl eba am miznebis miRwevis uzrunvel yofa. ramdenadac xSirad ramodenime gzaa imisa, Tu rogor ganxorciel des miznebis miRweva, unda ganisazRvr os menej mentis qmedebelis variant ebi da Seirces sasurvel i.

mraval i menej mentis miznis erToblivi Sesarul ebis misaRwevad gamoiyeneba zoni rebi s instrumenti.

variant ebis identifikaciis da Sefasebis saxel mZRvanel o principebi Camoyal ibebul ia CanarT 11-Si.

CanarT 11-Si Camoyal ibebul i procesis meSveobiT SesaZl ebel i gaxdeba im qmedebelis zustad isrl ia ma16 iTw(finansuri info >>5 -1.)Tj misaRwa dadgesnul irul ia identifikaci

Canar Ti 11. menej ment is var i ant ebi s gamovl eni s da Sef asebi s
saxel mZRvanel o p r i n c i p e b i

pi r vel i r i g Si :

unda dai svas Semdegi Seki Txvebi:

- r omel ia is sxvadasxva saSual ebebi, r om l ebi Tac Sei Zl eba mi znebi s mi Rweva?
- r ogor i var i ant ebi ar sebobs?
- r omel i var i ant ebi s kombinacia j guf deba er Tad, r aTa dokument i koher ent ul gegnad Camoyal ibdes?

am Seki Txvebze pasuxis gacemi T damagegnavi unda:

- ganmeor ebi T daubr undes da gadaamowmos mi znebi, r aTa dar w mundes, r om nebi s- mi eri menej ment is variant i emsaxureba Tavdapirvel ad Cafiqrebul i mi znis mi Rwevas; amave dros, windaxedul ad Seafasos da ur Tier TkavSirebis saf uZvel ze SeimuSaos variant ebi, agreTve gaanal izos probl emebis SesaZl o gadaWr is gzebi sapr oeqt o da menej ment is Sedegebis Tval sazr isi T.
- gaacnobier os SemzRudvel i faqt or ebi da yovel i variant i unda Seafasos imis gansasazRvr ad, Tu r amdenad real ist uria igi (int uicia, aRmafrena, farTo azr ovneba da original oba amSemiTxvevaSi misasal mebel i Tvissebebia).
- variant ebi daamuSavos im donemde, r odesac isini SeiZenen sivciT ganzomil ebas da r odesac TiToeul i maTganisgan gamomdinare menej ment is Sedegebi mkafiodaa gansasazRvr ul i (TumcaRa, resursebis fuWi xarj va iqneba TiToeul i variant is damuSaveba det al uri proeqt irebis donemde).

ami s Semdeg:

unda dai svas Semdegi Seki Txvebi:

- r omel i var i ant ebi a uf r o monWi r ne finansuri Tval sazr isi T?
- r ogor ia var i ant ebi s "saukeTeso" krebul i?
- r omel i var i ant ebi pasuxobs winaswar SeTanxmebul krit eriumebis?

am Seki Txvebze pasuxis gacemi sas damagegnavemna SeiZl eba ganixil on Semdegi:

- r omel i al t er nat ivebi pasuxoben mi zans saukeTesod
- i muSavebs Tu ara al t er nat iva.
- finansuri Tval sazr isi T sicocxl isunariania Tu ara al t er nat iva.
- r amdenad mi saRebia al t er nat iva pol itikosebisaTvis da farTo sazoga- doebisaTvis.
- vin moigebs da vin waagebs – anu sazogadoebis r omel i j guf ebi ixer eben sqemis ganxor ciel ebi T da vin dar Ceba wagebul i?

zonirebis meSveobi T dgindeba Tu sad ganxor ciel deba menej ment is da moxmarebis st rat egiebi, r aTa saukeTesod Sesr ul des menej ment is mi znebi da mocemul i dacul i t erit ori isaTvis mi Rweul iqnas sasurvel i samomavl o mdgomareoba. TiToeul i zonis SigniT, r amdenadac es praqtikul ad SesaZl ebel ia, menej ment is preskripcia er Tgvar ovani unda iyos, TumcaRa, SesaZl ebel ia sxvadasxva dones mi aRwi os sxva menej - ment is ubnebze da amgzi T moxer xdes mr aval i mi znis Tanadr oul ad Sesr ul eba.

Sez Rudul i ganvi Tar ebi s z onebi

menejmentის ზონირების ტიპები IUCN-ის V და VI კატეგორიებისთვის

დაცული ლანდშაფტებისა და მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიების უფრო სავარაუდოდ, რომ საუბრობდა ზონირების გამოყენება, რატომაც მრავალფეროვანი ეკონომიკური, კულტურული და რესურსების მოხმარების საკმარისობები, რომლებსაც შეიძლება ადგილი ჰქონდეს. ზონირება V კატეგორიის ტერიტორიებისათვის, ცხელი მხრივი, მიწის რეგულაციის საკმარისობის გეგმების შესწავლის, სადაც პოლიტიკის მიმართული ები გეოგრაფიული საფუძველი იქნება განხილული მეთაქვით და საზრვო ლანდშაფტის სხვადასხვა ნაწილებისათვის. მაგალითად, ტერიტორიის ერთი ნაწილი შეიძლება ეკონომიკური საკმარისობის წარმართვის იყოს განკუთვნილი, ხოლო სხვები დაეკუთვნება კონსერვაციას, ხუნძრული რეგულაციების წარმართვის მიზნით. კრიტიკული ფაქტორს ზონირების წარმართვის დასაგეგმად წარმოადგენს იმის უზრუნველყოფა, რომ მათი შემოსავლის ადეკვატურად განხორციელდეს საზოგადოების ნაწილი ეობა და რომლის მიხედვითაც მიწის რეგულაციის ზეგავლენის კვლევის საკმარისობის მიხედვით. ზონების განსაზრვების მიხედვით ობიექტი უნდა იყოს მიწის რეგულაციის განხორციელების საკმარისობის განაცხადების განხილვის პროცესი და შესაბამისი რეგულირების საფუძველი, აგრეთვე ის, თუ რა არის და რა არის დასვების ამჟამინდური.

ზონირება დაგეგმვის ფუნდამენტური ინსტრუმენტს წარმოადგენს მრავალმხრივი გამოყენების VI კატეგორიის დაცული ტერიტორიებისათვის. ზონირების დაცული ტერიტორიების იმდენად საზრვოები დასვების საკმარისობის წარმართვის და ამგვარად განსაზრვება სხვადასხვა მოხმარების საკმარისობის სივრცული განაწილების სურათი. ზონირება და პოლიტიკის შესაბამისი მიმართული ები სრულიად დეტალურად უნდა იყოს გახილული მენეჯმენტის გეგმის მიხედვით. მრავალმხრივი გამოყენების ტიპის და დიდი მოცულობის დაცული ტერიტორიების, მენეჯმენტის გეგმის შესწავლის კრიტიკული მნიშვნელობისა, რადგანაც აკავსებს საკმარისობები, რომელთა განხორციელებაც შესაძლებელია, მაგალითად, კომერციული მეთვლეობა, ტურიზმი და მასთან დაკავშირებული საკმარისობები, აგრეთვე სამეცნიერო კვლევა.

კვლევის

კონკრეტული უნიკალური შემთხვევები, თუკი მათი შემოწმება შეუძლებელია სხვა გვით, შეიძლება საუბრობდეს სპეციალურ ურადრებას მათთვის კვლევის გამოყოფით. მაგალითად, ასეთებს განეკუთვნება, "სივრცული-დროითი" ზონირება. ეს შეიძლება მოიცავდეს ავტომატურად შემოწმების

im moxmarebis da saqmianobebis saxeobebis aRmof xvra da minimizacia, roml ebic azianeben parkis resursebs, an kidev war moadgenen usiamovno t virTs parkis menej ment isaTvis.

dacul i terit oriis unari SeiTavsos sxvadasxva tipis moxmarebis da ganviTar ebis sasurveli saxeobebi.

sazogadoebis monawil eobis an konsul t aciebis Sedegebi – gegnis monzadebamde.

xelisuflebis politikis mimarTulebebi da gadawyvetilebebi miwaT-sargebl obasTan dakavSir ebiT.

adgil obrivi mosaxleobisa da Temebis mier ganxorciel ebuli sargebl obis Cveuli saqmianobebi.

Tuki arsebobs adeqvat uli informacia resursebis moxmarebis Taobaze (da izl eva saTanado masStabis suraTs), xSirad SesaZl ebeli xdeba kompiuteriT generirebuli sivr culi il ust raciebis monzadeba. SeiZl eba sxvadasxva fenis sivr culi informacis zeddebis meSveobiT maTi integracia, rac saSual ebas aZl evs damgegmavs miARwios optimal ur bal anss konservaciassa da moxmarebas Soris, da riTac uzrunvel yofili iqneba aRniSnuli terit oriisaTvis formul irebuli miznebis dakmayofileba.

sif rTxilis gamocenaasawiro, raTa ar miviRoT zonirebis zedmet ad garTulebuli suraTi. rTuli zonirebis ganviTar eba, zonebs Soris mcireodeni sxvaobebiT, SeiZl eba damabneveli iyos rogorc sazogadoebisaTvis, ise menejer ebisaTvis. mizani imaSi mdgomareobs, rom Camoyal ibdes zonebis minimal uri raodenoba, sakmarisi imisaTvis, rom miwaRwi oT menej ment is miznebs. rodesac gamoiyeneba zonireba, zonebi advil ad cnobadi unda iyos vizitor TaTvis, raTa maT SeeZl oT gaacnobier on, Tu romel zonaSi imyofebian da Sedegad ra SezRudvebs unda daeqvemdebar on. aRniSnuli gansakuTrebiT mniSnel ovania Ria yal sat ebebisa da sazRvaodacul terit oriebisatvis.

et api 7. integraciagegmis proeqt Si

dagegmvis zemoT moyvanili yvela element iserT dokument Si produqiis saxiT integrirebamogvcems menej ment is gegmis proeqt s.

arsebobs menej ment is gegmis prezentaciis mravali saSual eba, aseve mraval ferovani SeiZl eba iyos maTi Sinaarsi, Tanami mdevroba da detalizebis done. menej ment is gegmis formati damokidebuli iqneba arsebul biuj et ze, menej ment is midgomebis fil osofi-aze, menej ment is saagent os moTxovnil ebebsa da menej ment is gegnis miznebze. magram ramdenadac ar arsebobs menej ment is gegmis format is raime Camoyal ibebuli standart i da “swori” an “araswori” midgoma, gegmis Sinaar sma da struqt ur am unda yovel Tvis asaxos obieqt isawiroebebi, menejer ebis miznebi da moTxovnil ebebi da xel Tar sebuli resursebi.

Canar Ti 13. er ovnul i par kis gegmi s Si naar si - i ngl i si da uel si

1. Sesaval i
2. par kis xedva
3. konser vacia
 - a) bunebrivi gar emo
 - b) kul tur ul i menkvi dreobis konser vacia
4. par kis gaTviTcnobier ebis da dasvenebis mxar daWer a
 - a) rekreaciis menejment i
 - b) gaTviTcnobier ebis mxar daWer a
5. adgil obrivi Temebis ekonomikuri da social uri keTil dReoba
6. ganviTar ebis dagegma da ganviTar ebis kont rol i
7. par kTan dakavSirebul i Temebi / politikis mi mar Tul ebebi konkret ul i geograf iul i areal ebis aTvis
8. ganxor ciel eba: politikis misadageba par kis konkret ul i mi mar Tul ebebisadmi: menejment i, administ rir eba da resursebi
9. gegmis monit or ingi da gadasinj va

t anzani is SemTxvevaSi c midgoma anal ogiuria – dacul i terit oriebis “qmedebaTa gegmebis” Semadgenel i Tavebi Seesat yviseba parkebis zogad daniSnul ebas – Canar Ti 14.

Canar Ti 14. menejment is gegmi s Si naar si – t anzani a

1. par kis miSvel ovnebis da daniSnul ebis ganacxadi
2. gadasaWr el i sakiTxebis da probl emebis anal izi
3. gansakuTrebul i resursebisa da Rirebul ebebis aRwera
4. par kis sasur vel i samomavl o mdgomareobis aRmweri menejment is mi znebis CamonaTval i
5. qmedebaTa gegma, romelic Seicavs: zonirebis sqemas konkret ul i qmedebebis, agreTve moxmar ebis da ganviTar ebis misaRebi zRvar is miTiTebi T, da Semdegi dakavSirebul i qmedebebi T:
 - resursebis dacva da menejment i.
 - moxmar eba vizit or ebis mier da ganviTar eba.
 - terit oriebis dacva da sazRvris cvl il ebebi.
 - TanamSroml oba Sesabamis adgil obriv da administ raciul -mmar Tvel obi T inter esebTan.
 - vizit or Ta Segr Znebebi, moxmar ebis saxeobebebi da inter pret acia.
 - inval id vizit or Ta uzrunvel yofa misadgomi saSual ebebi T.
 - par kis oper ir eba da gegmis gar emosdacviTi zemoqmedebebis Sef aseba.
 - gegmis ganxor ciel ebis prior it et ebis da daf inansebis paket ebis CamonaTval i.

მცირედ განსხვავებული მიდგომა, რომელსაც მისდევნა “სოციალური ინტეგრაცია” და “უელის ბუნებრივი ტერიტორიების კომისია”, მიდგომარეობს იმაში, რომ მენეჯმენტის პროგრამა უნდა შემუშავდეს ტერიტორიის ყოველი ზირითადი მაქსიატებისათვის (Alexander 1996). ამგვარ ზირითადი მაქსიატების შეზღუდვა წარმოადგენს ადგილობრივი (მაგალითად ტყე), კონკრეტული სახეობები, ან კიდევ არაეკოლოგიური ობიექტები ან სენობა-ნაგებობები. ყოველი მაქსიატებისათვის (ან მათი იმპლემენტებისათვის, რომელთაც მსგავსი პარამეტრები და მენეჯმენტის საწარმოები გააჩნიათ) უნდა იქნას მენეჯმენტის აქსონ-განმარტება, მიზნები და ღონისძიებები. “უელის ბუნებრივი ტერიტორიების კომისია” ტიტოული მაქსიატებისათვის განსაზღვრავს აგრეთვე ატრიბუტებს და იყენებს არჩევნულ ატრიბუტებს “ცვლილების მისაჩვენებელი” დასადგენად. ამდენად, მსგავსი ტიპის მენეჯმენტის გეგმის შემადგენლობას და სინარჩევანს განსაზღვრავს ობიექტის ზირითადი მაქსიატების.

ყველა ეს ვარიანტი და სხვადასხვა ფორმატების განვითარებული და დამუშავებული იქნა კონკრეტული მენეჯერი ორგანიზაციის საწარმოების დასაკმაყოფილებლად – კერძოდ, ისეტი დოკუმენტის შემუშავებად, რომელიც ყველაზე მაკაფიოდ ატყობინებს ყველა დაინტერესებულ მხარეს მენეჯმენტის განხორციელების ფორმატის მსგავსი ვარიანტების არსებობის შესახებ, რომელთა დანერგვა შესაძლებელია ანუ დოკუმენტი მაქსიმალურად შესაბამისობაშია კონკრეტული გარემოების, მაგრამ ფორმატის შემუშავების შემდეგ ორგანიზაციები, ცხელბრუნად, ცდილობენ დაამკვიდრონ “სტანდარტიზებული მიდგომა”, რომელიც კომპიუტერული ტექსტის სახით არის მოწოდებული და “ცეკლისტი” ტიპის კანონის ფორმით გამოიყენება ყველა გეგმისათვის. სტანდარტული ფორმატისათვის ავსებს, აგრეთვე, პერსონალს, ადვილად გასაგებებს ორგანიზაციის სინარჩევანს, აგრეთვე მართლაც დასრულებული მისთვის საწარმო ინფორმაციას. ეს მეთოდი მთელს უყენებს გეგმის სტრუქტურის ხარმონიზებისათვის ავსებს იქნება და ამიტომ ადვილად შეიძლება დაეხმოს.

ნებისმიერი ფორმატის სერვისის, პრაგმატული მიდგომა სივრცის “პედანტი” სივრცის. ინტელექტუალური დავითვა და დეტალურ ობიექტის გეგმის შეზღუდვა მოგვიანებით და პე შეზღუდვის, დაუსტებების და ცვლილებების გზით. დამატებითი *სახელმწიფო პრინციპები* გეგმის შესახებ დავითვა, მოყვანილია კანონის 15-ში.

კანონის 15. გეგმის დანერგვის *სახელმწიფო პრინციპები*

- შესაძლებელია მართლმადიდებელი გამოყენება.
- დაცული ტერიტორიის მნიშვნელობის განხილვა რეგიონულ, ეროვნულ და საერთაშორისო კონტექსტში.
- მნიშვნელოვანი რეზერვების დასაკმაყოფილებლად საჭიროების განსაზღვრა და მათზე კონცენტრირება.
- იმ კრიტერიუმების, რომლებსაც უნდა დაცული ტერიტორიის ხედვა, მენეჯმენტის მიზნები და ღონისძიება. ამიტომ საზოგადოებისთვის და პერსონალისთვის გასაგებია სრულიად გახდეს გამოყენებული მიდგომები.
- კრიტერიუმების განსაზღვრა, რომელთაც მოხდება მენეჯმენტის ეფექტურობის შესახებ გეგმის დანერგვისას.
- საზოგადოების მიერ გამოტყობილი წინადადებების და სენის აჩვენება.

შეიძლება იქნას განხილვა

მას შემდეგ, რაც გეგმის პროექტი გარკვეულ მონაქვებს შეეძინა, სასარგებლოა მენეჯმენტის გეგმის დაგზავნა შეიძლება იქნას განხილვისთვის და წინადადებების მისაჩვენებლად. ეს სასარგებლოა მისთვის სამენეჯმენტო ღონისძიებების დაინტერესებულ პერსონალს, ტვალის გადავლით მენეჯმენტის გეგმის და გამოტყობის მოსაზრებები საზოგადოებრივი კონსულტაციების და განხილვის დაწყებამდე. ამ გზით მოხერხდება გამოვლინოთ პროექტის დარღვევები და მისთვის პროფესიული რევიზიის და წინადადებების გეგმის პრეზენტაციის სტილის და სინარჩევანის კიდევ უფრო დასახვედრად.

ზოგადი მიდგომა გამოიყენება, როგორც:

გეგმები არ შეიცავს აღნიშნულ ინფორმაციას საერთო რესურსებისა და
ფინანსების თაობაზე, ან

გეგმები შეიცავენ ამასთან ინფორმაციას.

პირველი მიდგომა მიზნად ისახავს ამოცანების მასშტაბობა და სრულყოფილება, რაც
აღნიშნულ ხარჯების უზრუნველყოფის თანხებზე დაგეგმვის პერიოდისთვის. უფრო
მეტად, მენეჯმენტის გეგმის აღნიშნული 5-10 წლიანი პერიოდისთვის, სავარაუდოდ, რომ
დღევანდელი ების შესაბამისად დაგეგმვა, რამდენადაც დღევანდელი შეზღუდვა მოხდეს
ტვიტონ დაცული ან მიმდებარე ტერიტორიებზე, მენეჯერი ორგანიზაციის საკადრო და
ფინანსური მდგომარეობის მიხედვით, ან მიმდებარე ოვანი ურთიერთობის ან ურთიერთობის
სემინარების. აქედან გამომდინარე, მრავალი ორგანიზაცია იყენებს მენეჯმენტის გეგმას
საერთო ურთიერთობის კამოსაყალიბების მიზნით, რომლის საფუძველზეც შემდეგ
მუშავდება დეტალური დაგეგმვა დაგეგმვის საოპერაციო გეგმები (იხილეთ ნაწილი 2.7).

მასინაკი, როდესაც ეს უკანასკნელი მიდგომა შეეხება, მენეჯმენტის გეგმები მაინც
ასრულდებიან ბიუჯეტის მიმდებარე ინსტრუმენტის როლს და დონორები, სავარაუდოდ,
არ დააფინანსებენ ისეთ ურთიერთობებს, რომლებიც არ მოხდენ გეგმას. დამატებით
არსებითია ისიც, რომ უფრო მეტი პასუხისმგებლობის კვლევების დასაწყისში ტერიტორიის
მენეჯმენტის გეგმების ნაკრები შეადგენს ორგანიზაციული განვითარების ბიზნეს გეგმის
მენეჯმენტის პიტედაროდ სრულიყოფის მიზნით (იხილეთ ნაწილი 2.7).

პირველი მიდგომა
საფურცლებზე

prezentაციის ფორმატი სვარი აქვს

არსებობს რამდენიმე გზა იმისა, რომ განხორციელდეს დანართი დაკავშირებული ინფორმაცია იყოს დაჯგუფებული მენეჯმენტის გეგმის ან მისი დანართი დოკუმენტის ფარგლებში:

1) ზონების მიხედვით

თუკი მენეჯმენტის ზონები უკვე განსაზღვრულია, დაცული ტერიტორიის შემდეგ, დროითი განრიგის და რეზონანსის დადგენის შემდეგ შეიძლება დაჯგუფდეს:

თუ თემატიკის ზონისათვის საერთო შემდეგები.

შემდეგები, რომელთა მოქმედების არეალი ფართობის და ფარავს რამდენიმე ზონას.

შემდეგები, რომლებიც ვრცელდება დაცული ტერიტორიის ფარგლებს გარეთ.

2) მიზნების მიხედვით

თუკი შემთხვევაში შემდეგები – აგრეთვე მათთან დაკავშირებული დრო და ხარჯები – თუ თემატიკის ზონისათვის დაჯგუფებულია “მენეჯმენტის სტრატეგია” კვება.

3) პროექტების მიხედვით

სხვა შემთხვევაში, მენეჯმენტის შემდეგები (რომელთაც ხშირად პრესკრიპციის უბოძებენ) უნდა იქნებოდეს კალკულაციური, გამართებული და სხვადასხვა ტიპის “პროექტები”. ეს უნდა იყოს დანერგვის განხორციელების, რადგან თუ თემატიკის პროექტის შედეგად შეიძლება მკაფიოდ აღივსოს, ინდივიდუალური ან განფასდეს და გაივსოს დრო. საპროექტო დოკუმენტაცია შეიძლება გამოყენებული იყოს სამუშაოს განხორციელების პასუხისმგებელი პირების ან უსაბუთო კონტრაქტორების სხვა მხარეებთან.

ამ მიდგომის ფარგლებში ყოველ პროექტს უნდა ჰქონდეს პრიორიტეტული ან უპრიორიტეტული მიხედვით მხარეების ყოველწლიური გამოყოფის პროცესი. პრიორიტეტული ობიექტების რეგისტრაცია გზამკვლელებს შემდეგში:

პრიორიტეტი 1: პროექტი, რომლებიც უნდა დასრულდეს წლის განმავლობაში. ასეთებს შეიძლება განეკუთვნებოდნენ პროექტები, რომლებიც ემსახურებიან ობიექტის პირდაპირ

IUCN-ის მართვის ეფექტურობის შეფასების Carlo principebi განიხილავს დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის მონიტორინგის და შეფასების საკითხს და იზიარებს დეტალურ სახელმძღვანელო პრინციპებს. თუ როგორ უნდა დამუშავდეს მონიტორინგის და შეფასების პროცესი, იგი ფოკუსირებულია ორ საკითხზე:

- *მენეჯმენტის სისტემების და პროცესების ადეკვატურობა*: იზომება მართვის გამოყენების რესურსებზე (input) და პროცესებზე დაკვირვებით.
- *დაცული ტერიტორიების მიზნების მიწვევა*: იზომება მენეჯმენტის შედეგებსა (outputs) და მიწვევებზე (outcomes) დაკვირვებით.

შეაჩვენებს იმ კონტექსტის ფარგლებს, რომლებშიც IUCN გამოიყენებს მენეჯმენტის პროცესის ეფექტურობის, რომლის შეფასებაც განისაზღვრება მენეჯმენტის ციკლის დამატების ან უმატებლობის დონე და მდებარეობა.

- რა დონეზე ვიმყოფებით შესრულების მხრივ? (კონტექსტი)
- რა დონეზე გვინდა რომ ვიყოთ? (დაგეგმვა)
- რა გვირდება? (საუბრობის რესურსები)
- რას მოვიმოქმედებთ მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად? (პროცესი)
- როგორია რეზულტატი? (შედეგები (outputs) – ანუ კონკრეტულად შესრულების მოქმედებები ან გაწეული მოსახურება)
- რის მიწვევა შევძელით? (მიწვევები (outcomes) – მენეჯმენტის მიერ მიწვეული ფაქტორები (შედეგები))

მენეჯმენტის ეფექტურობის შეფასებისას ყველაზე სასარგებლო ტესტს წარმოადგენს მიწვევების შეფასება შედეგების მიხედვით. თუმცა, შესაძლებელია მონიტორინგის კუთხით მნიშვნელოვანი ზალის ხვევა გახდეს საუბრობის პირობების, სადაც არ არსებობს მიწვევების შეფასების უსაშუალო გამოცდილება. მრავალ შემთხვევაში მიზანი და მენეჯმენტის ამოცანა არასაკმარისად კონკრეტულად არის ფორმული, რატომაც შესაძლებელია მოგვეცეს მკაფიოდ გამოვალაზიანების მიწვევები, რომლებიც გახდებოდა დამატების უსაშუალო ინდიკატორი. უფრო მეტიც, როდესაც მიწვევები უსაშუალოდ არის ფორმული, ცენსიზირება არასაკმარისად გვემოდინებს მიმდინარე ეკოლოგიური პროცესების არსებითად, რომ მთავარი განვაცხადოთ მიწვეული დამატების შესახებ. ცუდი იქნება, გაცილებით უფრო ადვილია იმის მთქმეობა, რომ რონისთვის განხორციელებული დამატებლობა მოიტანა, ვიდრე ვცნობთ, რომ იგი დამატების მონტაჟი იყო.

მონიტორინგის სახესხვაობები

უსაშუალოდ ორგანიზაციების უმეტესობა მონიტორინგის შემოქმედებას “განხორციელების მონიტორინგი”, ანუ იმის შემოწმებით, შესრულდა. თუ არა სამუშაოების გეგმის მოქმედების შესაბამისად. ხშირად, ასეთი მდგომარეობა უნდა იქნება “მუშაობის შედეგები”. მაგალითად, მენეჯერის უსაშუალოდ ანგარიშის გავლილი პერიოდის განმავლობაში განხორციელებული მოქმედების შესახებ, საშუალებას იძლევა შეფასდეს დაგეგმილი პროგრამის რეალური შესრულება. აჩვენებს ინფორმაციას საშუალებას იძლევა გაანალიზდეს იქნას და უკეთესად დაგეგმოს მომავალი უსაშუალოდ პროგრამა.

პრობლემა იმაში მდგომარეობს, რომ აჩვენებს ინფორმაციას ვეუბნება აქვს თუ არა ადგილი მიზნის მიწვევის ფაქტს. ეს ინფორმაცია გვთხვამს, რომ თუ არა დაუბრუნებელი მენეჯერი – მაგრამ არაფერს ამბობს მის ეფექტურობაზე. ამდენად, აჩვენებს ინფორმაციას მიწვევების მიხედვით მენეჯმენტის შედეგების დაბრუნება და კიდევ უფრო ნაკლებს ვიგებთ მიწვევებზე: ასეთი შედეგების არაინფორმაციულია. სინამდვილეში საუბრობის კრიტიკული ანალიზის მიწვევა თუ არა მიზნების მიზნების არაადეკვატურობის პირობების საკმარისად გვეუბნება კრიტიკული პრობლემატან “ანგარიშის დაბრუნებას” მართვის მიხედვით. ამ საკითხზე მსჯელობისას ლიპსკომბი განმარტავს:

“mi znebis mi Rwevis anal izis gareSe menej er ebs ar eqnebaT SesaZl ebl oba imsj el on maTi personal is ef eqt ur obis Sesaxeb, dadebiTad an uaryof iTi Sef asebisas Tavi daicvan maRal i rangis biurokratebisa da polit ikosebis an gadasaxadebis gadamxdel i sazogadoebis winaSe” (Lipscombe 1987).

TumcaRa, rogor c ukve aRiniSna, angariSgebis da menej ment is ef eqt ur obis Sef aseba Znel ad misaRwevia menej ment is gegmis f argl ebSi konkr et ul i da gazomvadi xasiaTis mi znebis ar qonis pir obebSi.

ar sebobs menej ment is Sef asebis sxva progr amebic, SemuSavebul i special urad dacul i terit oriebis menej erebisTvis. magal iTisaTvis, did brit aneTSi saxel mwif os mier Seqmnil i dacul i terit oriebisTvis damuSavebul ia “monit oringis erTiani st andar - tebis” meTodol ogia. kanadis erovnul i parkebsi saagent os (Parks Canada) gaaCnia saval debul o moTxovna dacul iqnas erovnul i parkebis int egr irebsi sakiTxi da sazogadoebas moxsendes regul ar ul ad, Tu rogor xdeba amis uzr unvel yof a.

et api 13. menej ment is gegmis gadasi nj vis da ganaxl ebis gadawyvet il eba dagegmvis procesis bol o et aps war moadgens gadawyvet il eba, gadaisinj os an ganaxl des menej ment is gegma. umet es SemTxvevaSi, gemis Zal aSi yof nis periodi gansazRvr ul ia kanonmdebl obiT, rac, Cveul ebr iv, xuT, Svid an aT wel iwads Seadgens. gadawyvet il eba reviziis Sesaxeb sakmar isad adreul et apze unda iyos miRebul i, raTa ganaxl ebul i gegma mZad iyos ukve immoment isTvis, r odesac Zvel gegmas Zal aSi yof nis vada gauva. rTul i gegmebis SemTxvevaSi, roml ebic int ensiur i sazogadoebrivi konsul t aciebis saf uZvel ze unda iyos damt kicebul i, upriani iqneba gegmis gadasinj vis procesi ganaxl ebul i gegmis miRebis moment amde sul mcire ori wl iT adre mainc iqnas wamowyebul i. Sedar ebiT nakl ebad rTul SemTxvevebSi, sasur vel ia procesis daiwyos axal i gegmis miRebande 12 TviT adre mainc.

ambol o et apis int egr al ur Semadgenel nawil s war moadgens ukukavSir is uzr unvel - yof a menej ment is cikl is f argl ebSi, raTa axal i gegma arsebul i gamocdil ebis saf uZvel ze iqnas SemuSavebul i. SesaZl ebel ia, sasargebl o iyos Sef asebis gamokvl evis ganxorciel eba, raTa monacemebis ararsebobis SemTxvevaSi Segr ovdes monit oringisTvis saWi ro inf or macia, an ganxor ciel des damatebiTi gamokvl evebi im sakiTxebis dasazust ebl ad, romel Ta Sesaxeb inf or macia ar asakmar isad iqna mopovebul i monit oringis procesSi. aRniSnul i samuSaos Casat arebl ad saWi ro dro gaTval iswinebul i unda iyos menej ment is gegmis ganaxl ebis Sesaxeb miRebul i gadawyvet il ebisas, raTa adgil i ar hqondes dagvianebebs da, saer Tod, Sef asebis ganxor ciel eba imTaviTve menej ment is gegmis moTxovnebis nawil i unda iyos.

SeiZl eba moxdes isec, rom menej ment is damt kicebul gegmas ar hqondes miTitebul i vadis gasvl is konkr et ul i TariRi. samarTl ebrivad aseT dokument s SeuZl ia gaagr Zel os arseboba, magram nakl ebad savar audoa, rom menej ment is qmedebebi mudmi - vad SeinarCuneben aqt ual obas. aqedan gamomdinare, menej ment is uwebebma unda aRiar on dro is saTanado int er val is gavl is Semdeg gegmis gadamuSavebis gar duval o - ba, nacvl ad imisa, rom gaagr Zel on muSaoba yavl gasul i gegmis moTxovnebis Sesabamisad.

rekomendebul ia, rom dacul i terit oriis menej ment is gegmebi daeqvemdebar on gada - sinj vas ar augvianes aTi wl is vadis gasvl isas.

5. saz ogadoebi s monawil eoba

5.1 rat omaa saWi r o saz ogadoebi s monawil eobi s uzr unvel yof a?

“ombudsmenis dRevandel epoqaSi, informaciis Tavisufl ebis da “transparent ul i mmarTvel obis” gziT biurokratis angariSval debul ebis aRiarebul i midgomebis pirobebSi, SeuZl ebel ia parkis menejmentis gadawyvetil ebebis “kabinetur” pirobebSi, daxur ul kars mi Rma mi Reba” (Lipscombe 1987).

is rac “SesaZlo” WeSmaritebas war moadgenda 20 wl is win, raRaTqmaunda Zal aSia dResac. dReisaTvis namdvil ad karg praqtikas war moadgens menejmentis dagegmvis procesSi daint eresebul i mosaxl eobis monawil eobis uzr unvel yof a. daint eresebul mxareebS miekuTvneba adgil obrivi Temebi, momxmarebel Tajgufebi, individual uri pirebi, adgil obrivi xel isufl ebis war momadgenlebi, arasamTavrobo organizaciebi, komerciuli seqtori da sxva mraval ricxovani jgufebi – raRaTqmaunda, uSual od dacul i teritoriebis personalis CaTvl iT. ukanasknel periodSi gansakuTrebul ad xazi esneba adgil obrivi Temebis CarTvas. 1992 wels karakasSi gamarTuli parkebis IV msoufl io kongresis erT-erT ZiriTad rekomendacias swored war moadgenda dacul i teritoriebis menejmentis yuradRebis fokusir eba gare faqt or ebe.

mosaxl eobis farTo speqtris monawil eoba dagegmvis procesSi did dros moiTxovs. met ic, konsul taciebis war moeba mraval riskTanaa dakavSirebul i, man SeiZl eba menej erebi ramodenime ur TirTdapirispirebul i faqt oris mZevl ad aqcios. magal iTad. zogierTi jgufis “ararealisturi” mol odinebi, kanonmdebl obis “mouqnel oba”, donorebis dal obisturi jgufebis zedamxedvel oba “Sori” distanciidan”, da sxva. magram, sxvadasxva interesebis monawil eoba aucil ebl obas war moadgens imisaTvis, rom miRweul iqnas konsensusi menejmentis gegnis miznebis Taobaze. miuxedavad imisa, rom mosaxl eobis monawil eoba mZime gamowvevaa, procesis Sedegad miRebul i sar gebeli sakmaod didia (Canar Ti 17).

Canar Ti 17. daggemvis procesSi mosaxl eobis monawil eobis sar gebeli

- “mfl obel obis SegrZnebis” gaZl iereba. dacul teritoriebsi da mis garSemo macxovrebel i mosaxl eoba, vizitorebi da parkis resursebis sxva momxmarebel ebi gacil ebiT met ad dauWer en mxars parkis menejmentis miznebsa da saqmi-anobebs, Tuki maT eqnebaT saSual eba monawil eoba miRon maT SemuSavebaSi.
- dacul i teritoriebis met i mxardaWera. gegnis war mat eba damoki debul ia farTo sazogadoebis mxridan da pol itikur mxardaWeraze. mmiSvnel ovani aregul ar ul i komunikaciis war moeba sazogadoebasTan masze zemoqmedebis mqone gadawyvetil ebebis, agreTve dacul i teritoriebis dacvisa da gamoyenebis Taobaze.
- sazogadoebis met i CarTul oba gadawyvetil ebis miRebis procesSi, rac exmareba mosaxl eobas met ad iyos informirebul i (da met ad igrZnos rom SeuZl ia zegavl enis moxdena) menejmentisaTvis mmarTul ebis mitemis procesSi.
- akavSirebs konservacias ganvitar ebis dagegmvis procesTan. mosaxl eobis ekonomikuri da socialuri ganvitar ebis saWiroebebis argaTval iswinebaniSnasimas, rom menejmentis gegnas naklebi Sansi eqneba miarWios miznebs.
- qmnis komunikaciis meqanizms, roml iTac teritoriis menejmentis Sesaxe gamoTqmuli Sexedul ebebi, probl emebi da mosazrebebi SeiZl eba gaziarebul iqnas menej erebsa da daint eresebul mxareebS Soris. amgziT SeiZl eba daisaxos probl emebis gadaWris saSual ebebi da miRweul i iyos met i urTierTgageba da mxardaWera dacul i teritoriis mmarT.

5.4 konsul t aciebi

ar sebobs ramodenime saxel mZRvanel o principi, romel Ta gamoyeneba sasargebl oa mosaxl eobis Car Tvis dagegmvis procesSi (Canar Ti 19).

Canar Ti 19. konsul t aciebi s gamar Tvis saxel mZRvanel o principi

mosaxl eobis Car Tva adreul et apzeve: rac ufro adre daiweba mosaxl eobis monawil eobis procesi, miT ufro meti saSual eba mi ecemaT maT zegavl ena iqonion sabol oo Sedegze.

komunikacia: igi unda iyos or mxrivi – sxvebis azrebi mosmenil unda iqnas, Sef asdes da Camoyal ibdes er Toblivi Sexedul eba. komunikaciis Sedegs war moadgens saki Txis ukeTesi gacnoba da, Sedegad, xSir SemTxvevebSi, mosazrebebis Serwma. gansxvavebuli Sexedul ebebis SemTxvevaSi, cnobil i iqneba SeuTanxmebl obis mi zezebic.

informaciis mi wodeba da ganaTl eba: informaciis adeqvatur i formi T mi wodeba da ganaTl eba saSual ebas iZl eva adamianebma gadawyvetil ebebi mi iRon gansaxil veli saki Txebis Sesaxeb mi Rebuli koreqtul i informaciis safuzvelze.

sakmarisi drois gamoyofa: saWiroa dro Tavi danve sakmarisi iyos gamoyofili, raTa moxdes urTier Tobebis Camoyal ibeba, gaTavisebuli da ganxiluli iyos saki Txebi, SeTanxmeba moxdes aRniSnulis Taobaze da Segrovdes xal xisaTvis saWiro informacia, adgili hqondes regul arul komunikacias da informaciis da ideebis gacvl as, agreTve ganxiluli iqnas probl emebis gadaWris gzebi da aqedan gamomdi nare Sedegebi.

moqnil oba: gegmebi unda ganvi Tar des imis paral el ur ad, Tu rogor vi Tar deba sazogadoebis mier situaciis swori gageba da izrdeba mis xel Tar sebuli informaciis odenoba. gegmebis samuSao variant ebi periodul ad unda gadaisinj os.

gamocdil eba gviCvenebs, rom saxel mZRvanel o principebTan erTad dacul i teritoriebis irgvliv macxovrebeli mosaxl eobisaTvis adeqvatur i stimulebic unda iyos Seqmnil i, raTa isini Caerton dagegmvisa da marTvis procesSi. magali Tad, indoneziis sanapiros dacul i teritoriebis SemTxvevaSi dadgenil iqna, rom Tuki adgil obrivi Temebi ar miCneven, rom maTi social ur-ekonomi kuri mdgomareoba real ur ad SeiZl eba gaumj obesdes, maTTvis ar arsebobs sakmarisi stimuli imisaTvis, rom monawil eoba mi iRon sazRvao dacul i terit oriis dagegmvasa da marTvaSi. pakistani s “bunebis konservaciis saerTasoris kavSiri” agreTve xazs usvams imis miSvel obas, rom mosaxl eobas unda davexmaroT ganvi Tar ebis saWiro ebebis dakmayofil ebaSi, sanam maT movTxovT monawil eoba mi iRon da mxari dauWiron dacul i teritoriebis marTvas.

“adgil obriv mosaxl eobas SeiZl eba ar gaaCndes real uri al ternativa imisaTvis, rom mxari dauWiros dacul i terit oriis menejments, vidre ar miRweva produqtiul obis ufro maRal i done maT ZiriTadi ekonomi kuri saqmi anobis fargl ebSi da dakmayofil ebul i iqneba maTi Zireul i moTxovnebi.”

“dacul i terit oriiebis dagegmvaSi mosaxl eobis monawil eobis survil i damatebiT unda gaZlierdes dacul i terit oriiebis proeqtebSi adgil obrivi Temebis miRebuli pirdapiri ekonomi kuri sargebel is meSveobiT. xal xs unda gaaCndes pirdapiri daint ereseba Sedegebis miRwevasTan mi mar TebaSi. msgavsi sargebel i xSir ad sasurvel ia sofl is Raribi mosaxl eobisaTvis ” (IUCN pakistani 1984).

Tuki daint eresebul ma mxareebma srul ad unda Seasrul on Tavisi roli, maT unda icodnen, vianarian gadawyvetil ebis mi mRebi pirebi da Tu rogor muSaobs praqtikaSi dacul i terit oriis menejment i. mxar daWerili unda iyos adgil obrivi mosaxl eobis gaerTianeba int eresTaj gufebad. saWiroa maTi daxmar eba tr eningis da ganvi Tar ebis gziT. agreTve daxmarebaa saWiro maTSi komunikaciis da mol aparakebis Cvevebis

zogier T adgil ebSi nakl ebad gavr cel ebul i t eqnikis gamoyenebac SeiZl eba. magal iTi-
saTvis, seminar ebTan da ar a formal ur diskusie bTan er Tad SeiZl eba gamoviyenoT
“sofl is dadgmebi”, saskol o Teatral uri da “sagzao Sous” tipis war modgenebi –
nebismier i sxva meTodi, roml iTac moxer xdeba mosaxl eobis monawil eobis or gani zeba.
adgil obrivi uxucesebi, skol is ufrosi maswavl ebl ebi da Temis sxval ider ebi SeZl e-
ben ur Ci on uwebas mosaxl eobis monawil eobis yvel aze adeqvat ur i mi dgomebis Taobaze.

Canar TebSi 20-23 moyvanil ia sazogadoebis monawil eobis or gani zebis oTxi sxvadasxva
magal iTi, ri Tac naCvenebia SesaZl o meTodebis speqt ri da Tu rogor SeiZl eba maTi
real uri gamoyeneba.

Canar Ti 20. mosaxl eobis monawil eoba huaskar anSi, per u

monawil eobis maRal i donis mi dgoma iyo gamoyenebul i, roml is kl asificireba
SeiZl eba “er Tobl ivi gadawyvet il ebi s” forma d, rodesac mosaxl eoba Car Tul ia
mTel i procesis ganmavl obaSi da wvl il i Seaqvs gadawyvet il ebebis mi RebaSi. proce-
si eqvsi Zir iTadi et apis gan Sedgeboda:

1. *menejment is gegnis weril obi Ti formi T prezentacia adreul i winadadebis
st adiaze.* aRniSnul i weril i daegzavna sofl is da qal aqis macxovrebl ebs da mi m-
debar e qal aqis or gani zaci ebs.
2. *diskusiebi parkis mosargebl eebTan* (maT Soris, adgil obrivi Temebi,
el eqt romo mar agebis da wia Riseul is mopovebis int er esebis war momadgenl ebi)
3. *adgil obrivi probl emebis identifikacia.* magal iTisaTvis, adgil obriv
macxovrebl ebTan Zovebis Taobaze xel Sekrul ebebis gaforme bis saWir oeba,
agreTve parkSi gansaxirciel ebel i proeqt ebis SerCevis SeTanxmebul i procesis
ar ar seboba.
4. *gamoki Txvis or gani zeba* (me-3 et apze gamovl enil i probl emebis Taobaze.). gamo-
kiTxvam moicva sofl is da qal aqis teritoriebi. ganTavsebul iqna Sesagro-
vebel i yuTebi, radios meSveobi T ganmart ebul iqna gamokiTxvis daniSnul eba da
sazogadoebis monawil eobis miSvnel oba. gamokiTxvis Sedegad gamovl inda
menejment is gegnis mi znebis Sesaxeb meti da ukeTesi informaciis miwodebis
saWir oeba. gamokvl evamaCvena, agreTve, rom sofl is mosaxl eobas kar gad esmoda
garemos dacvis da konservaciis sakiTxebi da rom isini ganwyobil ni arian
miaRwion SeTanxmebebs parkis xel mZRvanel obasTan, Tuki Sedegad maT real uri
sar gebel is miRebis SesaZl ebl oba gauCndebaT. aRniSnul ma faqt ebma rwnena
ganunt kica parkis personal s - Sedegad procesi sagr Znobl ad daCqar da.
5. *organi zacia TaSorisi samuSao j guf ebis or gani zeba gamoki Txvis Sedegebis
gasaanal izebl ad.* isini aanal izebdnen int eresTa j guf ebis Sexedul ebebs da
SeimuSavebdnen saf uZvel s gegnis pirvel i proeqt isaTvis.
6. *saTemo samuSao Sexvedr ebi.* gai mar Ta Tor met i samuSao Sexvedra, roml is dr o-
sac adgil i hqonda Temebis inf or mi rebas menejment is gegnis mi znebis Sesaxeb da
maT mier wvl il is Setanas gegnis momzadebis procesSi. TiToeul i samuSao
Sexvedra Sedgeboda ori nawil is gan:
 - parkis seriozul i probl emebis ganxil vebi (gamoiyeneboda rol ebis
Sesrul ebi steqnika, ri Tac sazogadoebrivi Sexvedre bis dr os adgil i hqonda
Zir iTadi ideebis ganxil vas).
 - SemoTavazebul i gegnis prezentacia.

gamotqmul i winadadebebi da SeniSvnebi gamoyenebul iqna sawyisi winadadebebis, maT
Sor is zoni rebis winadadebebis xel axal i formul irebisTvis.

Canar Ti 21. sazogadoebis monawil eoba mdi nare f i c j er al di ser ovnul par kSi , avst r al i a

Semdegi meTodebis kombinacia iqna gamoyenebul i gegmis momzadebis, mosaxl eobis informirebis, maTi Sexedul ebebis moZiebis da gadawyvet il ebis miRebis procesSi pir dapi ri monawil eobis uzrunvel sayof ad:

- mr Ceval Ta komitet ebi (wevrebadi nominirebul ni iyvnen er T an r amodeni me dai nteresebul j guf Tan kavSir Si myofi pirebi).
- liflet ebis cirkul ireba (informacia obieqt is adgil mdebar eobis Sesaxeb, Set yobineba axsna-ganmart ebiT rom mZaddeba menejment is gegma, Txovna mosaxl eobisadmi mamarTon weril obiT sxvadasxva sakiTxebis da menejment is problemebis Taobaze).
- sakiTxebis samuSao ganxil vebi – imar Teboda procesis adreul stadiaze, Temebis mier gamoTqmuli moTxovnebis da mol odinebis dasadgenad.
- vizitor Ta kiTxvar ebi.
- samuSao Sexvedrebi, seminar ebi da forumebi.

Canar Ti 22. sazogadoebis monawil eoba ridings mTebis menejment is gegmis momzadebaSi , kanada

sazogadoebis monawil eobis iniciat ivis far gl ebSi gamoiyeneboda sami et api:

1. dagegmvis personal i mra val j er Sexvda sazogadobas, raTa maTTvis gaecno parkis da misi resursebis Sesaxeb arsebul i sruli informacia; sazogadobrivi auditoriis mxridan mowodebul i iqna Sexedul ebebi / koment ar ebi / winadadebebi parkis ganvitarebasTan da dagegmvis al ternatiul koncepciebTan dakavSirebiT.
2. parkis dagegmvis sami al ternatiul i proeqt i iqna momzadebul i da war dgenil i sazogadobrivi ganxil visa da koment irebisTvis.
3. sabol oo nabij is mizans war moadgenda er Toblivi muSaobis war moeba (sazogadobrivi Sexvedrebis gziT) saukeTeso koncept ual uri ideebis Sesar Cevad da ammi dgomiT menejment is gegmis Semdgomi damuSaveba.

Canar Ti 23. sazogadoebis monawil eoba pikis rai onis er ovnul par kSi , ingl i si

mi dgoma gul isxmobda sami et apisgan Semdgar konsul taciebis procesSi mosazrebebis Segrovebas, risi gaTval iswinebiTac menej eri organizacia Semdeg mi iRebda sabol oo gadawyvet il ebebs:

1. parkis sxvadasxva saqmi anobebis Sesaxeb (konservacia, rekreacia, transport i da sxva) gamoTqmuli mosazrebebis gaTval iswineba, ris Semdegac sazogadobas gansaxil vel ad da SeniSvnebis gamosaTqmeli ad war edgineboda sxvadasxva al ternatiul i variant ebi TiToeul i menejment is saqmi anobisaTvis.
2. Semdgomet apze gansaxil vel adyal ibdeboda parkis zogadi str at egebi.
3. sazogadoebis mier gamoTqmuli koment ar ebis saf uzvel ze er ovnul i parkis martvis or gano Sear Cevda saukeTeso str at egi as.

5.6 saTemo dagegmvis gziT

mar Tal ia, es midgoma j er ar ar is sayovel Taod aRiar ebul i, zogier Ti dacul i t eri-
t ori is administ racia da daint er esebul i mxar eebi er Tobl ivad iziar eben pasuxismge-
bl obas mi Rebul gadawyvet il ebebze. zogier Ti uf ro Sorsac midis da aRiarebs, rom
Temebs SeuZl iaT Camoayal ibon Tavisi dRis wesrigi da ganaxorciel on maT mierve
mi Rebul i gadawyvet il ebebi. aRniSnul process zogj er uwodeben “saTemo dagegmvas”,
”kol aboraciul dagegmvas” an “Tanamenej ment s”. qvemoT moyvanil ia ori magal iTi
(Canar Tebi 24 da 25) imis sail ustraci od, Tu rogor SeiZl eba imuSaos aRniSnul ma
midgomam, miuxedavad misi udidesi gamowvevisa. Tanamenej menti akmayofil ebs dain-
t er esebul i mxar eebis moTxovnil ebas maTTvis gadawyvet il ebis mi Rebis met i pasuxis-
mgebl obis miniWebis Taobaze, TumcaRa amiT imavdroul ad gadaanawil ebs maTze
SeTanxmebul i gegmis moTxovnebis Sesr ul ebis mi mar T pasuxismgebl obasac.

Canar Ti 24. sazogadoebis monawil eoba bvi ndSi, uganda

aRniSnul i magal iTi war moadgens “kol aboraciul i menej ment is” process, romel ic
ganisazRvreb a rogorc “adgil obriv Temebsa da saxel mwifo uwebebs Soris
TanamSroml obis procesi bunebrivi resursebis da simdidreebis marTvis
sakiTxebze, sakuTrebis rogorc saxel mwifo, ise kerZo formis pirobebSi. procesi
unda mi mdinar eobdes mol aparakebis gziT, romel ic moicavs yvel a daint er esebul
mxar es, aRiarebs TiToeul is mier Setanil wvil s, rasac Sedegad moaqvs
urTier TSeTanxmebul i da adapt irebadi SeTanxmeba”.

procesi Semdegnair ad iqna war mar Tul i:

1. adgil obrivi macxovrebl ebis mier tyis resursebis gamoyenebis sakiTxi ganxil ul
menej ment is gegmis daweris procesSi, 1993-94 wl ebSi.
2. gegmis SesamuSavebl ad Sei qna dagegmvis mcirej gufebi da proeqtis personal i.
j gufebis mier SerCeul iqna gegmis format i da SemuSavda Temis war momadgenl ebis
monawil eobiT dagegmvis samuSao Sexvedrebis proqrama.
3. dagegmvis mivnel ovani gadawyvet il ebebi ganxil ul iqna j er adgil obriv da
Semdegerovnul doneze. gamoyenebul i da adapt irebul i iyo sxva gegnebis
fargl ebSi Catarebul i samuSao Sexvedrebis organizebis gamocdil eba. mcire
j gufebi muSaobdnen gegmis Tavebze, roml is dr osac mi mdinar eobda rogorc gada-
wyvet il ebebis mi Reba, ise teqst is monzadeba.

iniciat iva rTul i da xangrZl ivi gamodga, magram procesma xel i Seuwyo Temis namd-
vil ad Rirebul i da Sinaarsobrivi monawil eobis process dagegmvaSi da
mniSvnel ovnad gaaZl iera parkis urTierToba TemebTan da administ raciul
organoebTan. procesis sasargebl o Sedegebi rezi umirebul ia qvemoT:

1. ganxil eboda konfl iqt ebis gadaWr is gzebi da SemuSavdda samoqmedo gegnebi.
2. inici r da ZiriTad daint er esebul mxar eebis Soris konensusis mi Rwevis gegma.
3. parkis personal s gauCnda mfl obel obis Segr Zneba.
4. Temis lider ebi darwmundnen, rom parki SeiZl eba moitanos sar gebel i.
5. resursebis moxmar ebasTan dakavSirebi T dai gegma kont eqst i paritet ul i mol apa-
rakebebis sawar moebl ad.
6. Camoyal ibda parkis daner gvaSi Temis monawil eobis meqanizmebi.
7. dokument irebul da gamoyenebul iqna didi odenobis adgil obrivi gamocdil eba.

Canar Ti 25. saz ogadoebis monawil eoba central uri karakorani serovnul parkSi, paki st ani

amerovnul i parkisTvis 1994 wel s gaimarTa samuSao Sexvedra saTemo dagegmwis procesis Camosayal ibebl ad. samuSao Sexvedris monawil eobs surdaT dagegmwis procesi ganexil aT mdgradi ganviTar ebis farTo kont eqst Si da uzrunvel eyoT mosaxl eobis srul fasovani monawil eoba gadawvet il ebis miRebis procesi.

samuSao Sexvedram daamt kica dagegmwis iseTi procesi, romelic upasuxebda terit oriis saWiroebebs, adgil obrivi sasofl o Temebis maxasiaTeb ebs da social ur/ ekonomikur probl emebs. Sedegad, SemuSavda saxel mZRvanel o principebis krebul i:

1. dagegmwis saqmianobebi ganxorciel des administraciul i regionis mdgradi ganviTar ebis strati gis kont eqst Si. gaf arTovdeba mandat i, daixarj eba met i dro da resursi, magram SedegebiT isargebl ebs mosaxl eobis met i raodenoba.
2. procesis dasawyebad Seiqmnas programis mmarTvel i sabWo, romlis ZiriTadi aqcent i iqneba mdgradi ganviTar ebis Sesabamis saqmianobebi parksa damis mndebare teritoriebbe. aRniSnul organos saSual eba unda hqondes TviTonve Camoayal ibos dagegmwis prioritetebi – gansazRvros amocanebi, daiqiravos teqnikiuri Semsrul ebel ij gufi.
3. uzrunvel yofil iqnas, romyvel a saTanado interesi war modgenil i iyos mmarTvel sabWoSi. magal iTad sofl is war momadgenl ebi, gaerTianebebis war momadgenl ebi, rel igiuri moRvaweebi da saTavgadasavl o mogzaur obis turist ul i kompaniebi.
4. Camoyal ibdes xeobebis specifikuri qve-j gufebi, romlebic detal urad ganxil aven TiToeul i xeobis saWiroebebs. marTalia, mraval i sakiTxi SeiZl eba saerTo iyos, adgil i mainc aqvs kul turul sxvadasxvaobas, gansxvavebebs gar emopirobebsi, politikur diferenciacias da probl emebis gadaWris sxvadasxva SesaZl ebl obebsj gufebs Soris.
5. Camoyal ibdes parkis SigniT damis gar eT sxvadasxva Temebze momuSave qvej gufebi, magal iTad aseTi Temebiat urizmis menej ment i da inf rast ruqt uris ganviTar eba.
6. Seirces teqnikiuri danxmare gundi adgil obrivi profesional ebis bazaze. organizebulo iqnas internatura gamocdil ebis gasaziarebl ad. ZiriTad mizans unda war moadgendes Temis SesaZl ebl obebis zrda dagegmwis da ganviTar ebis dar gSi.
7. xeli Seewyos da gaZl ierdes sofl is arsebul i struqt urebi. aRniSnul ma midgomam SeiZl eba moiTxovos kval ifikaciis amaRl eba dagegmwis teqnikiur sakiTxebTan mmarTebaSi – magramdaxarj ul i energia grZel vadian per speqt ivaSi pozit iur dividendal iqneba dabrunebul i.
8. dagegmwis procesi warimarTos adgil ze. regional urma/erovnul ma personal ma unda moaxerxos da xSiradi iyos adgil ze.
9. gamoiyos sakmarisi resursebi adgil obrivi war momadgenl ebis monawil eobis da CarTul obis uzrunvel sayof ad (mag. anazRaurdes mgzavrobis xarj ebi). monawil eobis principis mniSvnel oba saj ar od unda iqnas aRiar ebul i.
10. ramdenadac SesaZl ebel ia maqsimal urad unda iqnas CarTul i kerZo seqt ori, maTA Soris adgil obrivi, erovnul i, da saerTaSoriso eko-turizmis da saTavgadasavl oturizmis kompaniebi.
11. procesis mar ket ingi. mas Semdeg rac miRweulia principul i konsensusi regional uri menej ment is da parkis menej ment is miznebis Taobaze, uzrunvel yofil i unda iyos, rom samogzaur o biznesma, saerTaSoriso organi zaciebma da ar asanTavr obo organi zaciebma gaacnobier on da mxari dauWir on aRniSnul war mat ebas.
12. dagegmwis procesi gamoyenebul i iyos qmedebebis formul irebisTvis.
13. dagegmwis procesi agr eTve gamoyenebul unda iqnas qveynis sxvada cul it erit oriebis reinj er ebis da parkis menej er ebis treningis mizniT.

6. menej ment is dagegmvis saer TaSor iso ganzomi l eba

mraval SemTxvevaSi menej ment is dagegmvas gaaCnia saer TaSor iso ganzomi l eba. es garkveul ad "aSal aSinebs" wina TavebSi aRweril process, magram ar cvl is fundamental ur ad. qvemOT SemoTavazebul i damatebiTi saxel mZRvanel o principebi Seexeba msolfio memkvidreobis teritoriebs, ramsaris obieqt ebs, "iuneskos" biosferul rezervat ebs, regional ur SeTanxmebebs da transsasazRvro iniciativebs.

6.1 msolfio memkvidreobis obieqt ebi s menej ment i

msolfio memkvidreobis obieqt is marTvis daniSnul ebaa "gansakuTrebuli universaluri Rirebul ebi s" dacva dRevandel i Taobis sasargebl od da misi daukninebl ad gadacema momaval i TaobebisaTvis. sargebl obis zogierTi saxeoba SesaZl ebel ia obieqt is SenarCunebis mniSvnel ovan faqt ors war moadgendes, magal iTad tradiciuli sargebl oba aborigeni mosaxleobis mier. metic, sargebl obis nebismieri saxeoba ekol ogiur ad da kul turul ad mdgradi unda iyos. zogierTi obieqt isTvis ki adami anis mier sargebl obisTvis moxmareba SeiZl eba miuRebel i aRmoCndes.

yovel obieqt s unda hqondes menej ment is gegman sxva dokumentirebul i marTvis sistema. menej ment is sistema unda uzrunvel yos efequri administraciuli, sakontraqto, da/an tradiciuli marTvis meqanizmi, dacvis sistemebi da/an dagegmvis makontrol ebel i mowyoba. ganmarteba imisa, Tu rogor funcionireben es menej ment is meqanizmebi, dacvis sistemebi da dagegmvis kontroli, moyvanili unda iyos konvencii s "monawile mxaris" mier wardgenil nominacii s dokumentaciaSi. zogierT SemTxvevaSi, menej ment is gegman raime sxva menej ment is sistema ar aris Zal aSi im moment isaTvis, r odesac mxare apirebs obieqt is nominaciazewardgenas. monawile mxare mam SemTxvevaSi unda ganmartos, Tu rod is iqneba xsenebul i menej ment is gegman sistema Zal aSi Sesul i da Tu rogor apirebs igi im resursebis mobil izebas, romlebic saWiroa menej ment is sistemis mosanzadebl ad da gansaxorciel ebl ad. efequri menej ment is dagegmva moicavs grZel vadiani dayovel dRiuri qmedebebis cikl s, obieqt is dacvis, konservacii s da prezentaciisken. msolfio memkvidreobis obieqt isaTvis rekomendir ebul i menej ment is midgoma moicavs Semdeg zogad el ement ebs:

- dagegmvis, ganxorciel ebi s, monitoringis, Sefasebis da ukukavSiris cikl i.
- dagegmva efuzneba obieqt is Sesaxeb zusti war modgenebis arsebobas.
- partniorebis da dainteres ebul i mxareebis srul f asovani monawileoba.
- dagegmvis procesisyvel a monawil is kvalifikacii s da SesaZl ebl obebis amaRleba.
- windaxedulebis principis gamoyeneba.

didi yuradReba unda daeTmos menej ment is dagegmvis ganvitarebis midgomebs, rac unda Seesabamebodes msolfio memkvidreobis obieqt is masStabebs da mis kul turul da bunebriv konteqst s. midgomebi SeiZl eba gansxvavdebodes iseTi faqtorebidan gamomdinare, rogor ebicaa kul turul i perspeqtivebi, obieqt is tipi, xel Tarsebul i resursebi da sxva. arsebul i pirobebidan gamomdinare mxedvel obaSi SeiZl eba iyos miRebul i tradiciuli praqtika, urbanuli da regionaluri dagegmvis arsebul i instrument ebi, agreTve dagegmvis kontroli s sxva meqanizmebi, rogorc formaluri saxis, ise araformaluri. aucil ebel ia iseTi transparentuli sistemis arsebobas, romel ic mkafiod ucvenebs, Tu rogor xorciel deba obieqt is monitoringi. menej ment is sistema unda moicavdes eqvswliani periodul i angariSgebis meqanizms, rogorc dagegmvis integral ur Semadgenel nawil s.

6.2 რამსარი სობიექტები

Warbtენიანი ტერიტორიები წარმოადგენენ დინამურ არეალებს, რომლებიც დაუცველი არიან ბუნებრივი და ანთროპოგენური ფაქტორების ზემოქმედების მიმართ. იმისათვის, რომ მოხერხდეს მისი ბიოლოგიური მრავალფეროვნების და პროდუქტიულიობის შენარჩუნება და შესაძლებელი იყოს მისი რესურსების გონივრული სარგებლობა ადამიანის მიერ, საუბრაობა უნდა იყოს სავსებით გამჭვირვალე და სავსებით გამჭვირვალე პროცესი, რომელიც მოიცავს მისი რესურსების მართვას და დანერგვას მართვითი სარგებლობის მიზნით.

მენეჯმენტის გეგმვის განვითარებისას, ყველაზე მთავარ ტერიტორიებისთვის და არა მხოლოდ დაცული ტერიტორიებისთვის, მნიშვნელოვანია იყოს მიღებული შემდეგი მოსაზრებები:

6.3 “i uneskos” biosferul i nakrZal i (rezervati)

biosferul nakrZal sar gaaCnia fiqsirebul i formati menejmentis gegmebis mosanzadebl ad. Tavisi bunebidan gamomdinare, biosferul i nakrZal i TiTqmis garantirebul ad moicavs kerZo da sazogadoebrivi sakuTrebis miwebis kombinacias. aqedan gamomdinare, menejmentis gegmaSi Casaweri menejmentis qmedebebi (preskripciebi) ver Sesrul deba, Tuki isini ar iqnebian farTod formulirebuli. es sul acar gul isx-mobs, romcal keul komponentebs ar unda hqondeT SemuSavebuli menejmentis gegmebi. marTlac, xSiria SemTxveva, rodesac daculi teritoriebis “centraluri” nawil ebisaTvis SemuSavebulia detaluri menejmentis gegmebi, xolo darCenili teritoriebisatvis unda srul debodes nakl ebad preskripciuli da SedarebiT farTod Camoyal ibebuli miznebi, rogorces miRebulia miwaTsargebl obispolitikis mi marTul ebebis formulirebisas. buferuli da gardamavali zonebisatvis SeiZleba agreTve sxva miznebis ganviTarebac, romlebic exmianebian mdgradi ganviTarebis praqtikas, magaliTad, “organuli” xilis produqtebis war moebis mxardaWera, an wyalsargebl obisgar emosdacviTi praqtikis danergva. biosferuli rezervatisatvis menejmentis gegmis SemuSaveba moitxovs farTokonsultaciebis gamarTvas politikis saTanado mi marTul ebebsa da praqtikul sakiTxebze. SemuSavebis dantki cebis processis monawileobis midgomebis garse war marTviT ver moxerxdeba sasurveli CarCo principebis da miznebis mxardaWera da Sesruleba. menejmentis dagegmva konsultaciebis gziT war moadgens moTxovnas biosferuli nakrZal ebis SemTxvevaSi.

6.4 saer TaSoriso an regionaluri SeTanxmebebis konteqsti

erovnuli sistemis farglebSi Camoyal ibebuli daculi teritoriebi SeiZleba agreTve eqceodnen saerTaSoriso an regionaluri SeTanxmebebis konteqstic, romel Tagan zogierTi sakmaod mkafio menejmentis moTxovnebs SeiZleba Seicavdnen (mag, “Nature 2000”). sxva SeTanxmebebi, rogorეbicaa, magaliTad, “gaeros gar emosdacviTi programis” “regionaluri zRvebis programa”, “samxreT wynari okeaniis regionaluri gar emosdacviTi programa”, SedarebiT nakl ebad konkretul niarian moTxovnebsi, magram maTac SeiZleba gavlena moaxdinon menejmentis gegmit ganxadebul politikis mi marTul ebebis Sinaarsze. cxadia, rom dagegmvi gaTviTcnobierebuli unda iyos Sesabamis moTxovnebtan mi marTebaSi.

6.5 tr ansasaz Rvr o TanamSroml oba

mraval daculi teritoria saxel mwifo sazRvrzea da ebjineba mezobel i qveynis dacul teritorias. ar aswor ma dagegmvam sazRvr is sxvadasxva mxares SeiZleba gamoiwios SeuTavsebeli saqmianobebis ganviTareba. mag., zonireba sazRvr is erT mxares SeiZleba komprometirebuli iyos meore mxridan infrastruqturis ganviTarebiT. koordinebul dagegmvas SeuZlia Seamciros msgavsi riski da uzrunvel yos, rom midgomebi ganviTardes sazRvr is orive mxaris biofizikuri, politikuri, socialuri da ekonomikuri konteqstis gatvaliswinebiT. aseTi dagegmva aucil ebelia, Tu gvsur rom mocemuli daculi teritoriebi gadaiqcenen efeqturi menejmentis da ganviTarebis programebis danergvis adgil ebad. integrir ebuli dagegmva uzrunvel yofs, rom CarTuli iqneba orive mezobel i qveynis an regione bis interesebi. dagegmwis process, Tuki igi monawileobis midgomebiT warimar Teba, unari Seswevs mxardaWer is da CarTul obis grZnoba gauRvivos dainteresebul mxareebis sazRvr is orive mxares, agreTve xeli Seuwyos SesaZlebel obebis ganviTarebas iq, sadac wi naaRmddeg SemTxvevaSi gamocdil eba da unar -cvevebi ar aTanabari iqneboda.

umj obesia, Tu gegmebis da menejmentis moTxovnebis SeTanxmeba moxdeba menejmentis gegmebis erToblivad SemuSavebiT. menejmentis gegmebi unda emyar ebodes erTnair xedvas da miznebs, xolo samoqmedo gegmebi xorciel debodes TiToeuli qveynis menejmentis procedur ebisatvis arsebuli sistemebis Sesabamisad.

7. Semokl ebul i dagegmvis mi dgomebi

Tu srul fasovani menejmentis gegmis momzadeba mocemul drosa da arsebul i resursebiT SeuZl ebel ia, SesaZl ebel ia mainc ganxorciel des menejmentis dagegmvis procesi Semokl ebul i formiT, roml is Sedegadac Camoyal ibdeba gardamaval i gegma. es droebiTi RonisZiebaa, raTa menej erma saqmianobis ganxorciel ebisas ixel mZRvanel los invadamde, rodesac SesaZl ebel i gaxdeba srul fasovani gegmis momzadeba.

es SeiZl eba Semoifargl os dacul iterit oriis Rirebul ebebze mokl e ganxadebiT da yvel aze ZiriTadi qmedebebis CamonaTval iT, roml ebic saWiroa am Rirebul ebebis SesarCunebl ad. TumcaRa, ufro sasargebl o midgoma farTo kont eqst is dokumentis momzadeba, romelic moicavs konkretul i menejmentis sakiTxebis gadawyvetis polit ikis mamarTul ebebs, sargebl obis saxeobebs da infrast rut uris ganviTar ebis principebs. amukanasknel SemTxvevaSi procesi moicavs Semdegs:

ZiriTadi maxasiaTebl ebis da menejmentis mi znebis gansazRvra.

SeiZl eba moicvades menejmentis zomirebis sqemas, roml iTac ganisazRvreba, ra SeiZl eba da ra ar SeiZl eba gakeTdes, aqcent iT gaviTar ebasa da sargebl obaze.

gar emosdacviTi gadasaWr el i sakiTxebis mokl e Sef aseba.

ganxorciel ebis gardamaval i gegma.

central ur amerikaSi gar kveul ad gansxvavebul i midgoma iqna ar Ceul i menejmentis gegmis ararsebobis pirobebSi menejmentis saxel mZRvanel od. dacul iteritoriebis saagent ommoanzada detal uri saoperacio gegmebi (mokl evadiani, Cveul ebrivwl iuri periodul obiT) dacul iteritoriebis mTel i sist emisTvis, agreTve zogierTi menejmentis struqt uris central uri ofisis yvel a teqniki da administraciul i departament ebisTvis. aRniSnul i dokumentebi Sejerebul i formiT gamoyenebul i iqna mTel i organizaciis saoperacio gegmis SesamuSavebl ad. amgvari dagegmvis ramodeni me raundi iqna Cat arebul i, rac moicavs rogorc gegmebis ganxorciel ebas, ise winaswari

danar Ti : r ol ebi , pasuxi smgebl obebi da unar -Cvevebi

dagegmvis j guf i

rogorc ukve aRiniSna (nawil i 4.2, et api 1), gegmis monzadebis procesis dasawyisSive unda Camoyal ibdes dagegmvis j guf i. j guf is rol i mdgomareobs imaSi, rom gaacnobier os da aRwer os dacul i terit oriis daniSnul eba, Camoyal ibos misi resursebis dacvis, sar gebl obis, ganviTar ebis da inter pret aciis saxel mZRvanel o principebi.

war mat ebis misaRwevad dagegmvis j guf i unda akmayof il ebdes Semdegs:

1. iyos inter discipl inar ul i da aer Tianebdes sxvadasxva prof esiul i gamocdil ebis mqone eqsper tebs. magal iTad ekol ogebi, landSaf t is arqit eqt or ebi, dacul i terit oriis dagegmavebi, sociol ogebi da anTropol ogebi, resursebis menej erebi, inJinrebi da teqnikuri eqsper tebi. saWir o eqsper tiza damokidebul ia konkret ul dacul terit oriaze, mis social ur-ekonomikur pirobebze, agreTve menej ment is sakiTxebis da SesamuSavebel preskripciebze.

2. CarTul i unda iyos Sesabamis dacul i terit oriis menej ment i da personal i. pari miuTitebs:

“Zal ze savar audoa, romswored es piroebi iqnebian isini, vinc ganaxor ciel eben gegmas. agreTve mniSvnel ovania, rom maT eqnebaT saukeTeso war modgena imis Taobaze, Tu real urad risi miRweva SeiZl eba dacul terit oriaze mocemul i biuj et isa da drois pirobebSi” (Parr 1998).

3. CarTul i unda iyos organizaciis sxva personal ic (raionul i, regional uri an saTao of isis personal i) raTa dazust des saxel mZRvanel o principebi pol it ikis mimar Tul ebebis, regional uri da erovnul i kont eqst is Taobaze.

4. procesSi gar kveva da war mosaxvis unar i. j guf is wevrebs unda SeeZl oT if iqron da inovaciuri meTodebiT gadaWr an probl emebi. maT unda SeswevdeT unar i miawdinon sakuTar i ideebi da Rirebul ebebi erTmaneTs da gareSe daint eresebul mxareebis:

“dagegmvis procesi Seexeba imas, Tu ra surs xal xs gakeTdes, rogorc parkis menej eri organizaciis SigniT, ise mis gareT, da rogor fiqroben isini mis miRwevas. dagegmvis procesi war moadgens struqt urizebul fiqrs aRniSnul i sakiTxebis Sesaxeb da maT komunikacias, weril obiTi an sxva formiT. komunikaciis unar -Cvevebis qona, iqneba es weril obiT, Tu did da mcire Sexvedrebze mol aparakebis gamar Tva, namdvil ad Seadgens im unar -Cvevebis CamonaTval is nawil s, romelic unda gaaCndes parkis menej ment is dagegmav j gufs. sul ufro xSirad dagegmva niSnavs xal xTan urTier Tobas da ara qaRal debTan” (Lipscombe 1987).

5. adgil obrivi adami anebis CarTva j guf Si, sadac es SesaZl ebel ia da dasaSvebi. maT mier Set anil i wvil i iqneba adgil obrivi pirobebis codna. maTi monawil eoba agreTve xel s uwyobs gegmis Sedegebis miRebas adgil obrivi Temebis mier. Tuki isini pirdapir ver monawil eoben dagegmvis j guf is muSaobaSi, isini namdvil ad unda iynen CarTul ni mosamzadebel procesSi da Semdgomet apebze.

პროექტის მენეჯერი, დამგეგმავი და ავტორი

დამგეგმვის უფლებსორის უნდა განისაზღვროს სამი პირობა:

1. გეგმის მომზადების კოორდინაცია და ორგანიზება, ანუ პროექტის მენეჯერი;
2. დამგეგმვის პროცესის მონიტორინგის და გამოყენების მეთოდების საკითხების, ანუ დამგეგმავი/დამგეგმვის მონიტორინგი.
3. გეგმის პროექტის მომზადება, ანუ სხვადასხვა ხალხის მიერ მომზადებული ტექსტის ნაწილების რედაქტირებაზე პასუხისმგებელი, ანუ ავტორი/რედაქტორი.

არსებული ფუნქციები შეიძლება შესრულდეს ერთდროულად ან სხვადასხვა პირების მიერ. ცხელი, პროფესიონალი დამგეგმავი იქნება დამგეგმვის უფლებსორის და შესრულდეს დამგეგმვის პროცესის მონიტორინგის და ავტორის მოვლის მიზნით. უფლებსორის სხვა უფლებსორის შეიძლება მომუშაობდეს როგორც პროექტის მენეჯერი. ალტერნატიული მიდგომა, დამატებითი ტორიის მენეჯერი შეიძლება ასრულებდეს გეგმის ავტორის ფუნქციას, რომელსაც რეგულარულად უწოდებენ პროფესიონალი დამგეგმავი. დამგეგმავი შესაძლოა წარმოადგინოს ორგანიზაციის რეგიონალური ან ეროვნული ოფისიდან. ამგვარ მიდგომას უწოდებენ ისინი, ვისაც მიაჩნია, რომ მენეჯერი(ებ)ის უფლებსორის მოვლა აქვთ უფლებსორის გეგმის განხორციელების შესახებ (Alexander 1995, Sandwith 1997). რეგიონალური/საერთაშორისო ოფისის დამგეგმავის მოვლა ხელს უწყობს მიდგომის ჰარმონიული ობიექტის ორგანიზაციის პასუხისმგებლობის მთელს არეალში და წარმოადგენს “ხარისხის უზრუნველყოფის” და მიდგომის ტანამედვერული ობიექტის უზრუნველყოფის გარანტიას მენეჯერი ორგანიზაციის მიერ.

ყველაფერი დასაბუთებულია სამივე ფუნქციის საშუალოდ - ცხელი.

პროექტის მენეჯერი

პროექტის მენეჯერი უპირველეს პასუხისმგებლობას წარმოადგენს იმის უზრუნველყოფაში, რომ გეგმა მომზადდეს განრიგის შესაბამისად და გამოყენების მიზნით დაგეგმილი იქნება. ეს ნიშნავს გადაწყვეტილების იდენტიფიკაციას, სამუშაო გეგმის მომზადებას, პასუხისმგებლობის განაწილებას, ვადების შესრულების უზრუნველყოფას და სხვ.

იდეალური პირობების მქონე პროექტის მენეჯერი ასე ხასიათდება:

*“პროექტის უნდა იყოს წარმოადგენელი აპროექტის მქონე, რომელსაც უწოდებენ
სხვადასხვა მომხმარებლის სხვადასხვა ფაქტორის შესრულება ერთდროულად
მთლიანად. იყოს კომუნიკაციის უნარის მქონე, საკითხების წარმოადგენელი
კონფლიქტების გადაწყვეტილების უნარი, სხვადასხვა ფაქტორის ერთდროულად
მქონე, რამეთუ მრავალი საკითხის კომუნიკაცია და გადაწყვეტილების მიღება
და სხვადასხვა დროს იქნება საშუალო”* (Scott, in Kelleher and Kenchington, 1991).

მენეჯმენტის დამგეგმვის პროცესისთვის სასარგებლო პროექტის მართვის “გაკვეთილების” მართვაში იმის მოვლაშია მათთვის.

დამგეგმავი / დამგეგმვის მონიტორინგი

დამგეგმავის როლის უფლებსორის უპირველესად შეადგენს კოორდინაციას, კომუნიკაციას და ფაქტობრივად ობიექტის შესრულებას. “მისი პასუხისმგებლობა გააერთიანოს სხვადასხვა სხვადასხვა დროის და ფაქტობრივად მონაცემები, რათა მრავალი მხრივ ნაწილის სხვადასხვა დროის მთლიანი სხელი” (Eidsvik 1977). დამგეგმავის დანიშნულებაა, აგრეთვე “წელიწადის დამგეგმვის პროცესის კონტროლი, აგრეთვე გააძლიეროს პროექტის უნარ-ცხელი მართვის პოლიტიკის შესაძლო ალტერნატივების ფორმირებისა და შესაბამისად, აგრეთვე საუკეთესო გადაწყვეტილების შესრულების შესახებ” (Forster 1978). ხშირად დამგეგმავი ასრულებს აგრეთვე ტექნიკური ინფორმაციის შეგროვებას, ორგანიზებას და მართვას (Driver 1970).

er Tobl i obas. amdenad, damgegmavs or ive mi nar Tul ebi T unda gaaCndes unar i:

*“Sef aseba anal it i kur process war moadgens, roml is far gl eb Sic damgegmavna kri-
t i kul ad unda Seaf asos xel T arsebul i monacemebi. man unda daadginos rogorc
sust i, iseve Zl i eri m xareebi. man garkveul wil ad unda daanawevros monacemebi da
nawil -nawil Seaf asos igi. dagegmvis procesis Semoqm edeba swored probl emebis
gansazRvr i T i wyeba”* (Eidsvik 1977).

rodesac damgegmavi gegmis avt oris rol Sic gvevl ineba, mkafio fiqrisa da komu-
nikaciis unar i ki dev uf ro mniSvnel ovan i xdeba:

*“SesaZl oa, rom dagegmvis procesi yvel aze uke Tesad war modgenil iqnas, rogorc
damgegmavis sakuTar qvecnobier Tan saubrebis seria – sakuTar TavTan ismeba
SekiTxvebi, Sef asdeba faqt orebi, ris Semdegac CainiSneba daskvnebi. rac ufro
naTel ia azrovneba da koherent ul ia ideebis komunikaciis Zal a.. mi T uke Tesia
Sedegad mi Rebul i gegma”* (Simonds 1961, Eidsvik 1977).

*“mi uxedavad konser vaciis gegmis monzadebaSi Car Tul i procesebisa da m xareebisa,
sabol oo j amSi praqt ikosi damgegmavia pasuxismgebel i mis formirebasa da
Sinaarsze. Tuki saqmes miudgeba winaswari dRis wesrigis gareSe, unar -Cvevebis
ganviTarebiT, aRWurvil i kont eqst ual uri codniTa da int egrul obi T da Tuki
imuSavebs zust ad da mkaf iod, SemuSavebul i gegma dadebi T wvl il s Seit ans amt er-
it oriebis monaval m dgomar eobaSi”* (Kerr 1996).

avt or i

gegmis avt oris anredaqt oris yvel aze mniSvnel ovan T visebas wer il obi Ti komuni kaci-
is kar gi unar i war moadgens. menej ment is gegmis wer a r Tul i amocanaa da mniSvnel ovan
gamocdil ebas moiTxovs – es ar unda dagvavi wyebis dagegmvis yr qv0kSmocaf Rdgenmmmmmmmm07939 41

- Countryside Commission for Scotland (1989). Countryside Commission for Scotland, Perth, UK.
- Cullen, P. (1999). The Turbulent Boundary Between Water Science and Management. *Water Science and Technology*, 42:201–209.
- Davey, A.G. (1998). Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 1. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- Davey, A. (1985). Issues in Management Planning for Australia's Alpine Areas: examples from the ACT's Namadgi National Park. Paper presented at a conference on Australia's alpine areas: management for conservation (unpublished).
- Driver, B.L. (1970). (Publisher not known).
- Eagles, P.F.J. (1984). Longman Group Limited, London, UK.
- Eagles, P.F.J., McCoole S.F., Haynes, C.D. (2002). Best Practice Protected Area Guidelines Series No. 8. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

IUCN (1994). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

IUCN (1992). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland.

IUCN Pakistan Programme (1994). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland.

Jensen, M.O. (1989). *Critical Elements of General Management Plans for National Parks*. IUCN, Gland, Switzerland.

Kelleher, G. (1999). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

Kelleher, G. and Kenchington, R. (1991). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

Kenya Wildlife Service (1990). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK. Annex 4: National Park and Reserve Planning (prepared by J.E. Clarke). Kenya Wildlife Service.

Kerr, J.S. (1996). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. The National Trust, Australia.

Linn, R.M. (1977). *Introduction to Master Planning*. 1(1).

Lipscombe, N.R. (1987). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. Johnstone Centres of Parks and Recreation, Australia.

Lucas, P.H.C. (1992). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. Chapman and Hall, London, UK.

MacKinnon, J., MacKinnon, K., Child, G. and Thorsell, J. (1986). *Guidelines for the Management of National Parks and Protected Areas*. IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.

McCool, S.F. *Planning for Tourism in National Parks and Protected Areas: principles and concepts*. In *Proceedings of the International Conference on National Parks and Protected Areas* (in prep.).

Melamari, L (1993). *Planning for Development in National Parks*. Paper presented at the Wildlife Division Annual Meeting, Tanzania 1993 (unpublished).

National Parks and Wildlife Service, New South Wales (1985). *Internal memos on the subject of Plans for Management* (unpublished).

National Trust for England, Wales and N.Ireland (1995).

- Phillips, A. [in print]. Conservation Study Institute paper, CSI, Woodstock, VT, USA.
- Prosser, L. (1977). A model for Planning and Managing National Parks. Ph.D. thesis, Ballarat College of Advanced Education (unpublished).
- Ramsar Convention Bureau, 2000. Gland, Switzerland.
- Ritter, D. (1997). Limits of Acceptable Change Planning in the Selway-Bitterroot Wilderness 1985–97. In US Dept of Agriculture Forest Service. General Technical Report.
- Rogers, K. (1998). Managing Science/Management Partnerships: A challenge of Adaptive Management. [online] 2(2) R1. www.consecol.org/vol2/iss2/resp1.
- Rogers, K. and Bestbier, R. (1997). South African Wetlands Conservation Programme, Department of Environmental Affairs and Tourism, Pretoria, South Africa.
- Rogers, K., Roux, D. and Biggs, H. (2000). Challenges for Catchment Management Agencies: lessons from bureaucracies, business and resource management. 26(4):505–11. Available on line www.wrc.org.za.
- RSPB (1999). 5. RSPB, Sandy, UK. Salaksy, N., Margoluis, R. and Redford, K. (2001). Biodiversity Support Program/WWF-US. Available online www.BSPonline.org.
- Salm, R.V. and Clark, J.R. (1989). IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- Sandwith, T.S. (1997). Natal Parks Board, Pietermaritzburg, South Africa.
- Sandwith, T., Shine, C., Hamilton, L. and Sheppard, D. (2001). IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK.
- Scholte, P. (2000). Towards Consensual Park Management Planning in Africa. Opinion in 34(2):87–9.
- South African National Parks (1997). Available online www.parks-sa.co.za.
- Thorsell, J. (1995) A Practical Approach to the Preparation of Management Plans for Natural Heritage Sites. Background paper prepared for Arab Region Training Course, Egypt 1995 (unpublished).
- US National Parks Service (1998). #2. Available online www.nps.gov/refdesk/Dorders/Dorder2.html.
- Vollbon, T. (no date). Management Planning – present and future trends. Queensland National Parks Service (unpublished).
- Wild, R.G. and Mutebi, J. (1997). Bwindi Impenetrable Forest, Uganda: Conservation through Collaborative Management. 33:3–4, UNESCO.
- Wood, J.B. and Warren, A. (1978). A Handbook for the Preparation of Management Plans. University College London, Discussion Papers in Conservation, No. 18.
- Young, E.B. (1992). Tanzania National Parks Management Planning project. Strategic Planning Process Kilimanjaro National Park. Paper Presented at the IVth World Congress on National Parks, Caracas. 1992 (unpublished).
- Young, C. and Young, B. (1993). College of African Wildlife Management, Mweka, Tanzania.
- www.ea.gov.au/parks/publications/norfolk-pom.html
- www.ea.gov.au/parks/publications/brooderee-pom.html

winnamdebare wignis war moadgens dacul i teritoriebis saukeTeso praqtikis
saxel mZRvanel o principebis seriis nawil s.

seriis redaqtoria prof. adrian fil ips

amseriis sxva gamocemebia:

National System Planning for Protected Areas, No. 1. Adrian G. Davey, 1998. 71 pp

Economic Values of Protected Areas: Guidances for PA Managers, No. 2. IUCN, 1998. 52 pp

Guidelines for Marine Protected Areas, No.3. Graeme Kelleher, 1999, 107 pp

Indigenous and Traditional Peoples and Protected Areas: Principles, Guidelines and Case Studies, No. 4. Javier Beltran, (Ed.), IUCN, Gland, Switzerland and Cambridge, UK and WWF International, Gland, Switzerland, 2000. 133 pp..

Financing Protected Areas: Guidelines for PA Managers, No. 5. IUCN, 2000, 58 pp.

Evaluating Effectiveness: A Framework for Assessing the Management of Protected Areas, No. 6. Marc Hockings, Sue Stolton and Nigel Dudley, 2000. 121 pp

Transboundary Protected Areas for Peace and Cooperation, No. 7. Trevor Sandwith, Clare Shine, Lawrence Hamilton and David Sheppard, 2001. 111 pp

Sustainable Tourism in Protected Areas: Guidelines for Planning and Management, No. 8. Paul F.J. Eagles, Stephen F. McCool and Christopher D. Haynes, 2002, 183 pp

Management guidelines for IUCN Category Y Protected Areas: Protected Landscapes/ Seascapes, No. 9. Adrian Phillips, 2002. 122 pp

ვიგნი ჟარტული ადმინისტრაციის დაგეგმვის პროექტის ფარგლებში
“კაცია-ტაბაყურის არქვეტილის მენეჯმენტის გეგმის მომზადება”

პროექტის ფარგლებში გადგინდა გეგმვის ტიპის ინვესტიციური პროგრამის
(EIP) ნაწილი, რომელიც ინიცირებულია და დაფინანსებულია კომპანია
ბი-პი-სა (BP) და ბაჟო-ტილის-ჯეიხანის ნავთობ-სადენისა და
სამხრეთ კავკასიის გაზსადენის პროექტების მისი პარტნიორი
კომპანიების (BTC Co. და SCP Co. Ltd) მიერ.

ამ ინვესტიციური პროგრამის პირველი ეტაპის
ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია.

